

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Θ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΜΑΪΟΥ 1960 | ΑΡΙΘ. 9

ΤΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΥΧΟΥΣ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΘΕΙΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Α'.

Ὡς προσφάτως πολλαχῶς καὶ πολλαχόθεν ἐτονίσθη, τὸ θεῖον κήρυγμα παρ' ἡμῖν, — παρὰ τὴν μεγάλην διάδοσιν καὶ θαυρατὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ—, ἐξ ἐπόψεως ποιητικῆς διέρχεται περίοδον κρίσεως¹. Ἐν ἐκ τῶν συμπτωμάτων τῆς κρίσεως ταύτης, ὡς ἤδη ἔχομεν ἐπισημάνει², εἶναι τὸ ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν ἀκουομένων κηρυγμάτων στεροῦνται προσωπικοῦ χαρακτῆρος. Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: Τί εἶναι ὁ προσωπικὸς χαρακτῆρ τοῦ θείου κηρύγματος καὶ πῶς δημιουργεῖται οὗτος; Ἀπάντησιν ἀκριβῶς εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο προσπαθεῖ νὰ δώσῃ ἡ παρούσα εὐσύννοπος μελέτη.

*

Τὸ θεῖον κήρυγμα ἔχει προσωπικὸν χαρακτῆρα, ὅταν παρουσιάζεται ἔνθεν ὡς προσωπικὴ ἐκ μέρους τοῦ διακόνου τοῦ ἱεροῦ Ἀμβωνος ὁμολογία καὶ μαρτυρία, ἐτέρωθεν δὲ ὡς πνευματικὸν γεγονός, ἐκφράζον τὴν μεταξὺ τοῦ ἱεροκήρυκος καὶ τοῦ ἀκροατοῦ προσωπικὴν σχέσιν ὡς σχέσιν τοῦ «Εἰγώ» καὶ τοῦ «Σὺ».

Τὸ περὶ τοῦ προσωπικοῦ χαρακτῆρος τοῦ θείου κηρύγματος αἴτημα ἔχει ἔρεισμα ἤδη εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Εἰς ἐκ τῶν τελευταίων λόγων τοῦ Σωτῆρος πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἦτο ὁ λόγος «καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες»

1. Πρβλ. Ἀμίλκα Σ. Ἀλιβιζάτου, Ἡ εὐθὴνη τοῦ κηρύγματος, περιοδ. «Ὁρθόδοξος Σκέψις», ἀρ. 3, ἔτος 1960, σελ. 25-26. Ἐθαγγέλου Θεοδοῦρου, Τὸ ὀρθόδοξον λειτουργικὸν ἢ μυσταγωγικὸν κήρυγμα, περ. «Ἐκκλησία», 1 Ἀπριλίου 1960, ἀριθ. 7, σελ. 134.

2. Ἐθαγγ. Θεοδοῦρου, ἐνθ. ἀνωτ.

(Πράξ. α', 8). 'Αλλ' ἡ προσωπικὴ ὁμολογία καὶ μαρτυρία προϋποθέτει ἐσωτερικὴν πεποιθήσιν καὶ προσωπικὰ βιώματα. Οὐδέποτε δύναται τις νὰ μαρτυρήσῃ περὶ τινος, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ἴδει ἢ ἀκούσει καὶ βιώσει. Δι' αὐτὸ δ' Ἰωάννης ἔγραψεν ἐν τῇ Ἀ καθολικῇ ἐπιστολῇ του: «Ὁ ἀκηκόαμεν, δ' ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, δ' ἔθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν..., ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν» (Α' Ἰωάν. α', 1—3). Καὶ δ' Ἀπ. Πέτρος κατὰ τὸ κήρυγμά του τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς διεκήρυττε: «Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες» (Πράξ. β', 32). Ὡσαύτως οὗτος δὲν διστάζει νὰ χρησιμοποίησῃ ἐν τῷ κηρύγματι αὐτῷ τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν καὶ ὀνόματα β' προσώπου: «... τοῦτον τὸν Ἰησοῦν, ὃν ἡμεῖς ἐσταυρώσατε» (Πράξ. β', 36). Ἄξιον προσοχῆς ὡσαύτως εἶναι καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀπ. Παύλου, ὅστις ἐν ταῖς ποικιλομόρφοις ὁμιλίαις του παρεισῆγε τὸ προσωπικὸν στοιχεῖον. Οὗτος ἐνώπιον τοῦ Φήλικος καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀγρίππα ὁμίλησεν ὅλως προσωπικῶς, χρησιμοποιοῦν τὸ «ἐγὼ» καὶ τὸ «σύ»: «Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι... οὕτω λατρεύω τῷ πατρίῳ Θεῷ..., ἐν τούτῳ δὲ καὶ αὐτὸς ἀσκάω ἀπρόσκοπτον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός» (Πράξ. κδ', 14—16). Διηγείται εἰς τὸν Ἀγρίππαν τὴν ἐπιστροφὴν του διὰ τοῦ ὀράματος τῆς Δαμασκοῦ καὶ ἐν τέλει ὁμιλεῖ τόσον προσωπικῶς, ὥστε ἀπευθύνεται πρὸς τὸν βασιλέα διὰ τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου: «Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; Οἶδα ὅτι πιστεύεις» (Πράξ. κς', 27). Ὅλως προσωπικὸν τόνον εἶχε καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κηρύγματος τοῦ Παύλου ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐν Ἀθήναις (Πράξ. ις', 22).

'Αλλ' οὐ μόνον οἱ Ἀπόστολοι, ἀλλὰ καὶ οἱ μεγάλοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐφρόντιζον, ἵνα τὰ κηρύγματα αὐτῶν ἔχωσι προσωπικὸν χαρακτῆρα καὶ διαποτιζῶνται ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ στοιχείου. Ὁ Μέγας Βασίλειος ἐπὶ παραδείγματι ἐπιτίθεται ἐναντίον τῶν ἀσπλάγχων πλουσίων διὰ τῆς χρήσεως τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας καὶ ὀνομάτων β' προσώπου: «Τοῦ πεινῶντός ἐστιν ὁ ἄρτος, ὃν σὺ κατέχεις, τοῦ γυμνηθέντος τὸ ἱμάτιον, ὃ σὺ φυλάσσεις εἰς ἀποθήκας... Ὡστε τοσοῦτους ἀδικεῖς, ὅσους παρέχειν ἐδύνασο»³. «Τὶ ἀποκριθῆσθαι τῷ Κριτῇ ὁ τοὺς τοίχους ἀμφιεννύς, ἄνθρωπον δὲ οὐκ ἐνδύεις; ὁ τοὺς ἵππους κοσμῶν, τὸν δ' ἀδελφὸν ἀσχημονοῦντα περι-

3. Μ. Βασιλείου, Ὁμιλία περὶ πλεονεξίας, Migne 'Ε. Π. τόμ. 31, στ. 276.

οἱ ἄλλοι; ὁ κατασῆπων τὸ σῖτον, τοὺς πεινῶντας δ' οὐ τρέφεις;»⁴. Καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος συνηθέστατα διὰ τῶν ὀμιλιῶν του προσπαθεῖ νὰ ἀφηνύσῃ τὸ προσωπικὸν ἐνδιαφέρον τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ, χρησιμοποιοῦν τὸ β' πρόσωπον τῶν ῥημάτων καὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας καὶ προσπαθῶν νὰ ἐκκολάφῃ πᾶν ὅ,τι ἐκλεκτὸν ἐγκλείει ἐν ἑαυτῷ ἕκαστος ἐκ τῶν ἀκροατῶν τούτων. Ὅταν λ.χ. ὀμιλεῖ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἔλεγε χαρακτηριστικῶς: «Καὶ ὁ μᾶς παρακαλῶ μὴ θανατῶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ μιμεῖσθαι τὸ ἀρχέτυπον τοῦτο τῆς ἀρετῆς· οὕτω γὰρ δυνησόμεθα τῶν αὐτῶν στεφάνων κοινωνῆσαι ἐκείνῳ». «Πίστευε τοίνυν· καὶ γὰρ καὶ σὲ καλεῖ ἐξ οὐρανοῦ, ἐὰν ψυχὴν ἐγγνώμονα ἔχῃς». Ἀξία μνείας εἶναι καὶ ἡ ἐξῆς ἐκκλησις τοῦ Χρυσοστόμου ἐξ ἀφορμῆς τοῦ παραδείγματος τοῦ Παύλου: «Ἐπεὶ οὖν οὕτω τὸ γένος ἡμῶν ἐτίμησεν ὁ Θεός, ὡς ἕνα ἄνθρωπον καταξιῶσαι τοσοῦτων γενέσθαι κατορθωμάτων αἴτιον, ζηλώσωμεν, μιμησόμεθα, σπουδάσωμεν γενέσθαι κατ' ἐκεῖνον καὶ ἡμεῖς, καὶ μὴ ἀδύνατον τοῦτο εἶναι νομίζομεν. Ὁ γὰρ πολλάκις εἶπον, τοῦτο λέγων οὐ παύσομαι, ὅτι καὶ σῶμα ἐν αὐτῷ τὸ αὐτὸ ἦν καὶ ἡμίτη, καὶ τροφαὶ αἰ αὐταί, καὶ ψυχὴ ἡ αὐτή· ἀλλ' ἡ προαίρεσις μεγάλη, καὶ ἡ προθυμία λαμπρά». Ἀξία προσοχῆς εἶναι καὶ ἡ ἐξῆς φράσις τοῦ Χρυσοστόμου: «Ὁὐ γὰρ ἐστὶ προσωπολήπτης ὁ Θεός· καὶ ἐκεῖνον αὐτὸς ἐπλασε, καὶ σὲ αὐτὸς παρήγαγε· καὶ ὡσπερ ἐκεῖνον Δεσπότης, οὕτω καὶ σὸς· ὡσπερ ἐκεῖνον ἀνεκῆρυξεν, οὕτω καὶ σὲ βούλεται στέφαι»⁵. Τὸ πόσον ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐνδιεφέρετο νὰ κινητοποιῇ προσωπικῶς ἕνα ἕκαστον τῶν ἀκροατῶν τον φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ἐξῆς ὄραίου χωρίου, ὅπερ ἐν μέρει ἀναφέρομεν καὶ ἐν τῇ περὶ τοῦ «ὀρθοδόξου λειτουργικοῦ ἢ μυσταγωγικοῦ κηρύγματος» μελέτῃ ἡμῶν. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὁ ἱερός πατήρ, ὀμιλῶν περὶ τοῦ ποία δέον νὰ εἶναι ἡ ζωὴ ἐνὸς ἕκαστου ἐκ τῶν ἐκκλησιαζομένων ἀκροατῶν του, λέγει, πρὸς τοὺς ἄλλοις, τὰ ἐξῆς: «... Τοὺς πλανωμένους παραινέσατε, συμβουλεύσατε, μὴ λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ. Μείζων αὕτη ἡ διδασκαλία ἢ διὰ τῶν τρόπων, ἢ διὰ τῆς πολιτείας. Κἂν μηδὲν εἴπησ, ἐξέληθης δὲ ἀπὸ συνάξεως, διὰ τοῦ σχήματος, καὶ τοῦ βλέμματος, καὶ τῆς φωνῆς καὶ τῆς βαδίσεως καὶ τῆς ἄλλης ἀπάσης καταστολῆς ἐμφαίνων τοῖς ἀπολειφθεῖσιν ἀνθρώποις τὸ κέρδος, ὅπερ ἐντεῦθεν ἐξῆλθες λαβῶν, ἀρκεῖ τοῦτο

4. Μ. Βασιλείου, Ὁμιλία περὶ πλεονεξίας, Migne Ἐ. Π. τόμ. 31, στ. 288.

5. Χρυσόστομος, Ὁμιλία εἰς τὸν ἅγιον Λουκᾶν, Migne Ἐ. Π. τόμ. 50, στ. 473 ἐξ.

εἰς παραίνεσιν καὶ συμβουλῆν... Καὶ γυνὴ τὸν ἄνδρα δρῶσα ἀπὸ συνάξεως ἀναχωροῦσα, καὶ τὸν υἱὸν ὁ πατήρ, καὶ τὸν πατέρα ὁ παῖς, καὶ τὸν δεσπότην ὁ δοῦλος καὶ τὸν φίλον ὁ φίλος, καὶ τὸν ἐχθρὸν ὁ ἐχθρός, λαμβανέτωσαν ἅπαντες αἰσθησιν τῆς ἐνταῦθα γενομένης ἡμῖν ὠφελείας· λήφονται δέ, ἂν πραότερων, ἂν φιλοσοφότερων, ἂν εὐλαβεστέρων ὑμῶν γεγεννημένων αισθάνονται. Ἐννόησον οἷας ἀπολαύεις μυσταγωγίας ὁ μεμνημένος σὺ, μετὰ τίνων ἀναπέμπεις τὸ μυστικὸν μέλος ἐκεῖνο, μετὰ τίνων βοᾷς τὸ «Τρισάγιος». Δίδαξον τοὺς ἔξωθεν, ὅτι μετὰ τῶν Σεραφεῖμ ἐχόρευσας, ὅτι εἰς τὸν δῆμον τὸν ἄνω τελεῖς, ὅτι εἰς τὸν χορὸν ἐνεγράφησεν τὸν τῶν ἀγγέλων, ὅτι τῷ Δεσπότη διελέχθης, ὅτι τῷ Χριστῷ συνεγένου... Μνημόνευσον τοίνυν τῶν ἐνταῦθα λεγομένων, ἴν', ὅτε ἐξέλθῃς, καὶ ἐπιλάβηταί σου ὁ διάβολος, ἢ δι' ὀργῆς, ἢ διὰ κενοδοξίας, ἢ δι' ἄλλον τινὸς πάθους, ἀναμνηθεὶς τῆς ἐνταῦθα διδασκαλίας, δυνηθῆς, ῥαδίως ἀποδύσασθαι τὰ ἄμματα τοῦ πονηροῦ...»⁶.

*

Θὰ ἠδονάμεθα νὰ παραθέσωμεν ἑκατοντάδας ἐτέρων φράσεων πατερικῶν κηρυγμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεται ὁ προσωπικὸς χαρακτήρ αὐτῶν, ἐκφαινόμενος πρὸ πάντων εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀντωνυμιῶν «ἐγώ», «σύ», «ὅμοις», «ἡμεῖς». Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων παραδειγμάτων, ἅτινα ἀνωτέρω παρεθέσαμεν, καθίσταται δῆλον τὶ ἐννοοῦμεν, ὅταν ὁμιλοῦμεν περὶ τοῦ προσωπικοῦ χαρακτήρος καὶ τοῦ προσωπικοῦ στοιχείου τοῦ θείου κηρύγματος. Ὁ προσωπικὸς χαρακτήρ δὲν συνίσταται κυρίως εἰς τὸ νὰ ἐξιστορῆ ἀπλῶς ὁ ἱεροκήρυξ — πολλὰκις ὄμως ἀκαίρως — γεγονότα τῆς προσωπικῆς του ἐμπειρίας, ἀλλ' εἰς τὸ νὰ ὁμιλήσῃ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε πάντες οἱ ἀκροαταὶ νὰ διαλογίζωνται περὶ αὐτοῦ τὸ ἐξῆς: «Ὅ,τι λέγει εἰς ἡμᾶς εἶναι ἰδική του βαθεῖα πίστις καὶ ἐσωτερικὴ ἐμπειρία». Ὡσαύτως ὁ προσωπικὸς χαρακτήρ τοῦ θείου κηρύγματος δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐπιτίθῃται ὁ ἱεροκήρυξ ἀνευ ἀγάπης καὶ ἀνευ λεπτότητος ἐναντίον συγκεκριμένων γνωστικῶν προσώπων, ἀλλ' εἰς τὸ νὰ ἔχη τοιοῦτο περιεχόμενον καὶ τοιαύτην μορφήν τὸ κήρυγμα αὐτοῦ, ὥστε ἕκαστος τῶν ἀκροατῶν νὰ ἀφηνεῖται πρὸς προσωπικῶς καὶ νὰ δύναιτο νὰ ἔχη τὴν ἐξῆς ἐσωτερικὴν πληροφῶριαν: «Ὅ,τι λέγει ὁ ἱεροκήρυξ ἀφορᾷ εἰς ἐμὲ καὶ ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἰδικήν μου ζωὴν καὶ εὐτυχίαν». Μὲ ἄλλας λέξεις, ὅταν ἐρωτᾶται ὁ ἀκροατὴς περὶ τίνος ὁ ἱεροκήρυξ ὁμίλησεν, δεόν νὰ μὴ ἀπαντᾷ λ.χ. «Ὁμίλησε περὶ τῆς χρι-

6. Χρυσοστόμου, Πρὸς τοὺς μὴ ἀπαντήσαντας εἰς τὴν σύναξιν κ.λ.π., *Migne* 'E. Π. τόμ. 51, στ. 179 ἐξ.

ΓΥΜΝΩΔΙΑ ΚΑΙ ΓΥΜΝΩΔΟΙ

“ΛΙΔΩΣ ΑΡΓΕΙΟΙ,,!

Προβάλλει ἐνώπιόν μας μὲ ὄλην τὴν αἴγλην τῆς ἡ σεμνῆ προσεχητικῆ Τέχῃ τῆς Βυζ. Μουσικῆς. Καὶ μὲ ὄλην τὴν ἀναμφισβήτητον ἀξίαν τῆς, θρησκευτικῆς, καλλιτεχνικῆς, ἀκόμη δὲ καὶ ἐθνικῆς.

Ἦδη ὁμως ἐρωτᾶται: Πῶς εἶναι νοητὸν νὰ ὑπάρχουν σήμερον Ἕλληνες, ἐπιδεικνύοντες ἀδιαφορίαν, καὶ τοῦτ' αὐτὸ περιφρόνησιν πρὸς τὴν πολύτιμον αὐτὴν προγονικὴν παρακαταθήκην; Καὶ μὲ ποῖον δικαίωμα μερικοὶ ἄλλοι τολμοῦν νὰ ἐπιβάλουν εἰς αὐτὴν χεῖρα βέβηλον, διὰ νὰ καταλύσουν αἰωνόβιον παράδοσιν καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ φανοῦν δῆθεν προοδευτικοί;

Εἶναι οἱ μοντερνίζοντες τετραφωνισταὶ καὶ ἑναρμονισταί, περὶ τῶν ὁποίων ἔγραφεν ὁ ὄνομαστός ἐκεῖνος μεσαιωνοδίφης Μανουὴλ Γεδεών: «Μεταβαίνουνσι σήμερον οἱ αὐτοκάβδαλοι (αὐτοσχέδιοι, ἀδαεῖς) ἐκείνων — τῶν ὑπερόχων προγόνων — ἀπόγονοι εἰς ἀκρόασιν ὑψιφώνων καὶ βαρυφώνων καὶ πολυφώνων καὶ «μιξοδωρίων» καὶ «μιξολυδίων», ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν». Καὶ ἄς μὴ φανῆ ὡς ὑπερβολικῶς πικρὰ ἡ γλῶσσα τοῦ μακαριστοῦ ἀνδρός. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν, ὅτι ἀφ' ἧς ἀνεφάνη εἰς τὸν μουσικὸν ὀρίζοντα ὁ πρῶτος ἑναρμονιστὴς Ἀγάπιος Παλλιέριμος, Πατριαρχοῦντος τοῦ Ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου Ε', καὶ ἀφ' ἧς τὸ πρῶτον ἐπεχειρήθη, κατὰ τὸ ἔτος 1885 περίπου, ἡ κατάργησις τῆς Β.Μ. καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τῆς τετραφωνίας εἰς τὸν Μητροπολι-

στιανικῆς χαρᾶς ἢ περὶ τοῦ σωτηριώδους ἔργου τοῦ Χριστοῦ ἢ περὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης», ἀλλὰ νὰ λέγῃ: «Μᾶς εἶπε, ὅτι ἕκαστος ἐξ ἡμῶν πλησίον τοῦ Χριστοῦ μόνον θὰ εὕρῃ τὴν πραγματικὴν χαρὰν ἢ ὅτι πρέπει ἕκαστος ἐξ ἡμῶν νὰ δεχθῇ τὸν Χριστὸν ὡς προσωπικὸν του Σωτῆρα καὶ Λυτρωτῆν ἢ ὅτι πρέπει νὰ ἔχωμεν ἀγάπην ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον».

Ἐκ τούτων γίνεται φανερόν, ὅτι τὸ κήρυγμα θὰ εἶναι δραστικὸν καὶ καρποφόρον μόνον, ὅταν ἔχῃ προσωπικὸν χαρακτήρα. Ἄλλὰ πῶς δημιουργεῖται οὗτος; Περὶ τούτου θὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον τοῦ «Ἐφημερίου».

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὑφηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

κόν Ναόν Ἀθηνῶν, μὲ τὴν «τραγελαφικὴν παραμόρφωσιν τῶν σεμνῶν βυζαντινῶν μας μελωδιῶν ὑπὸ μίαν τετράφωνον κακοτεχνοτροπίαν», ἀποτραπεῖσα εὐτυχῶς τότε διὰ τῆς σθεναρᾶς ἀντιδράσεως δύο ἐθνικῶν ἀνδρῶν, ἐκ τῶν «τελευταίων Ἑλλήνων», ἦτοι τοῦ Δ. Βεργαράκη καὶ Ἀλεξ. Λυκούργου, οἱ ἀθεράπευτοι ξενομανεῖς ἔφθασαν εἰς τοιοῦτο θρασυτήτος σημεῖον, ὥστε νὰ δημοσιεύουν καὶ προγράμματα παρομοίων... σιναυλιῶν, προαναγγέλλοντα λ.χ. τὰ τῆς ἐνάροξεως Β' λειτουργίας ἐν τοῖς Ναοῖς, εἰς τὰ ὁποῖα ἐσημειώοντο, χάριν «ρεκλάμας», ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει μὲ τὰ Προγράμματα τῶν θεάτρων, τὰ ὀνόματα τῶν μετεχόντων εἰς αὐτὰ (α'. ὑψίφωνος τάδε, β'. βαθύφωνος δεῖνα, κ.λ.π.). Εἶναι δὲ κοινὸν μυστικόν, ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν «τραγουδοῦν» ἐναλλάξ εἰς τὴν σκηρὴν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν... (Καὶ διερωτώμεθα: ἄρα γε μεγαλωτέραν ἀπὸ αὐτοὺς ἀσέβειαν ἐπέδειξεν ὁ Λαμπαδαριστὴς τῆς Μ. Ἐκκλησίας Πέτρος ὁ Πελοποννήσιος, ἀνελθὼν ποτε εἰς τὸν μιναρὲ τεμένους τῆς Κων/πόλεως, καὶ μιμηθεὶς τὸν μουεζίνην, προφανῶς χάριν ἀστεϊσμοῦ καὶ τοῦτο ἄπαξ μόνον, τιμωρηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, οὐχὶ ὁμοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου;). Ἀλλὰ μήπως καὶ σήμερον ἀκόμη δὲν γίνονται ἀνεκτὰ ἐνιαχοῦ, ἂν ὄχι τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς, πάντως παρόμοιά τινα ἀναφορικῶς μὲ τὰς Χορωδίας, δημιουργηθείσης, ὡς λέγουν, «παραδόσεως» (!), ἢ ὁποῖα δῆθεν τοὺς κατοχωρῶναι; Ἐν Ἀμερικῇ μάλιστα, εἰς τινὰς Ἑλληνικὰς καὶ δὴ Ὁρθόδοξους λεγομένους Ναοὺς, (δὲν ἀποκλείεται δὲ καὶ ἐνταῦθα νὰ συμβαίη, διότι οὐδεὶς ποτε τὸ ἤλεγξε, τοῦτο τὸ ἀνήκουστον;) ὁ διευθυντὴς τῆς Χορωδίας ἐνίοτε δὲν εἶναι κἄν Ὁρθόδοξος! Ὡ, αὐταὶ αἱ λεγόμεναι Χορωδίαί—τὰ «κόρα», ὅπως ἐνασμενίζονται πάλιν νὰ τὰ ὀνομάζουν ἀπὸ ξενομανίαν! Ἄν ἀπεφάσιζε κάποτε ἡ Ἐκκλησιαστικὴ μας Ἡγεσία νὰ ἐνεργήσῃ μίαν εὐρεσίαν ἔρευναν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν, ἴσως ἀρετὰ ἐνδιαφέροντα πράγματα νὰ ἤρχοντο εἰς φῶς... Καὶ μήπως ἐνίοτε οἱ τοιοῦτοι ὅταν «τραγουδοῦν» (ὅπως λέγουν πάλιν οἱ ἴδιοι, διὰ νὰ μὴ διαφέρουν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὀρολογίαν ἀπὸ τὸ κοσμικὸν θέατρον) ἀντὶ τοῦλάχιστον νὰ τέρπον τὴν ἀκοήν, τρέπουν εἰς φυγὴν;...

Ἄλλ' ἄς προσέξωμεν πολὺ ἡμεῖς οἱ νεώτεροι Ἕλληνες. Στῶμεν καλῶς! Ἡ μόδα μᾶς περέσυρε, κατὰ τὰς ἐσχάτας αὐτὰς ἡμέρας, εἰς πολλὰ ἄτοπα καὶ ξενότροπα, ἐθνικῶς δὲ καὶ θρησκευτικῶς ἀσύμφορα καὶ ἀπαράδεκτα, ὥστε μὲ τὴν ἀηδῆ καὶ ἐξοργιστικὴν τάσιν τοῦ μοντερνισμοῦ νὰ ἀπεμπολῶμεν, μὲ τὴν μεγαλυτέραν δὲ εὐκολίαν, τὰ ἱερώτατα τῆς Φυλῆς. Ἄλλ' ἂλλοῖμονον εἰς τοὺς λαοὺς, οἱ ὁποῖοι διαγράφουν τὰς παραδόσεις των, καὶ μάλιστα παρα-

δόσεις μακροαίνας, ὡς αἱ ἑλληνικαί», ἐβροντοφώνησε πρό τινων ἑτῶν Ἑλλην Προαιθεράρχης. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι ἡ παράδοσις ἔχει μίαν βιολογικὴν σχεδὸν δύναμιν, δύναμιν ἐπιρροῆς ἐπὶ τῆς συνεχείας καὶ διατηρήσεως τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Ἐχει τοῦτο ἐπισημανθῆ ὑπὸ διαπρεπῶν διανοητῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπογραμμίζουν, ὅτι αἱ παραδόσεις μας ἔχουν βαθεῖας ρίζας εἰς τὴν ἐθνικὴν ψυχὴν, ἐὰν δὲ κανεὶς ἀποπειραθῆ νὰ τὰς ἀφαιρέσῃ, μοιραίως θὰ ἐκθεμελιώσῃ συγχρόνως καὶ τὴν ἰδέαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, ὁπότε κινδυνεύει «νὰ καταρρεύσῃ ὁλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου στηρίζεται τὸ Ἔθνος καὶ ἡ Ἐκκλησία». Καὶ προσθέτουν, ὅτι «οἱ νεωτερίζοντες κάκιστα ποιοῦσιν, ἐπὶ ἀντολογίστῳ τοῦ Ἔθνους ζημίᾳ, ὑπονομεύοντες» τὴν βυζ. παράδοσιν.

Καὶ διὰ νὰ μὴ σπεύσουν, ἴσως τινές, πάσχοντες ἀπὸ ξενομανίαν, νὰ μᾶς κατηγορήσουν διὰ ξηνηλασίαν ἢ σωβινισμόν (ὡς κατεχομένους δῆθεν ἀπὸ ὑπέρμετρον ἐθνικὸν ἐγωϊσμόν), ἐρωτῶμεν: Διὰ τί, ἐπὶ τέλους, δὲν μιμοῦνται καὶ μερικά ἀπὸ τὰ καλὰ καὶ ἀξιωμακτικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ξένων; Μήπως θὰ πρέπει νὰ χαρακτηρισθῆ ἡλίθιος, φέρ' εἰπεῖν, ὁ Ἀγγλικὸς λαός, ὁ ὁποῖος κρατεῖ μὲ φανατικὴν προσήλωσιν τύπους καὶ παραδόσεις, ἀμφιέσεις καὶ «περροῦκες», πράγματα τὰ ὁποῖα οὐδὲν νόημα ἔχουν πλέον σήμερον διὰ τὴν σύγχρονον ζωὴν τοῦ βρεττανικοῦ ἔθνους; Κρατοῦν ὅμως μέσα των ἄροῦπνόν τὸ νόημα τῆς ἱστορίας των, τῆς ὁποῖας ἀπλᾶ καὶ ὁρατὰ τεκμήρια εἶναι αὐταὶ αἱ μεσαιωνικαὶ στολαὶ καὶ τὰ ἄλλα ἀναχρονιστικὰ ἔθιμα, ὅπως παρετήρησε προσφάτως κορυφαῖος Ἑλλην συγγραφεύς. Καὶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἐνῶ ἔχομεν ὄχι πλέον ὡς μουσειακὸν ὑλικόν, ἀλλὰ ζωντανὸν θησαυρὸν εἰς τὸ στόμα καὶ τὴν καρδίαν ἑκατομμυρίων ἑλλήνων ἀριστουργηματικὰ τροπάρια, ἡμεῖς τὰ περιφρονοῦμεν ἢ ἀνεχόμεθα νὰ κακοποιῶνται ἀπὸ τετραφωνιστὰς καὶ ἑναρμονιστὰς! Καὶ ἂν ὁμως ὑποτεθῆ, ὅτι ἄλλοι λαοὶ διέπραξαν τυχὸν τὸ βαρὸν σφάλμα καθ' ἑαυτῶν νὰ ἀπορρίψουν ἐθνικοθηρησκειτικὰς τῶν παραδόσεις, ἡμεῖς ὁμως οἱ Ἕλληνες οὐδέποτε θὰ ἐπρεπεν οὔτε καὶ νὰ τὸ διανοηθῶμεν. Ἀρκεῖ νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ ὅλως ἰδιότυπος θέσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ λατρείας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἔθνους καὶ ὁ στενωτάτος καὶ ἀδιάσπαστος σύνδεσμος τῆς Φυλῆς πρὸς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν καὶ ὅ,τι πρὸς αὐτὴν σχετίζεται. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ξένοι καὶ δὴ ἑτερόδοξοι μελετοῦν καὶ θαυμάζουν τὴν Β. Μ. εἶναι τοῦλάχιστον δεῖγμα καταπτώσεως καὶ ἴδιον θλιβερῶν γραιοῦλων, ἢ διάρρηξις δεσμῶν πρὸς τὴν αἰωνόβιον παράδοσιν. Τί θὰ μᾶς ἀπαντήσουν, ὅταν ἐπενθυμίσωμεν, ὅτι τῷ 1931 τρεῖς μουσικολόγοι Καθηγηταὶ ξένων Πανεπιστημίων, τ. ἔ. ὁ Κάροσταν Χέγκ (τῆς

Κοπερχάγης), Χ. Ι. Β. Τίλιαρντ (τοῦ Κάρντιφ) καὶ Ἐγκον Βέλ-
λος (τῆς Βιέννης) δι' ὑπομνήματός των πρὸς τὸν Οἰκονμ. Πα-
τριαρχὴν ἐξήτουν τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν τῆς Μ. Ἐκκλησίας διὰ
τὴν ἔρευναν καὶ προαγωγὴν τῆς Β.Μ.; Ἡ μήπως χρειάζεται νὰ
ὑπενθυμίσωμεν ὅτι κατὰ τὸ πρὸ εἰκοσαετίας περίπου συνελθὼν
ἐν Ἀθήναις Γ'. Βυζαντινολογικὸν Συνέδριον πολλοὶ διαπρεπεῖς
ἀλλοδαποὶ ἐπιστήμονες ἐχαρακτήρισαν ἐπισήμως τὴν Β.Μ. ὡς
τὴν «μόνην κατάλληλον πρὸς δημοσίαν λατρείαν» καὶ συνέ-
στησαν εἰς τὸν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὸν Κλήρον νὰ προσέξῃ κάπως
περισσότερον καὶ νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν μουσικὴν του αὐτῆν κλη-
ρονομίαν; Εἶναι, νομίζομεν, ἀρετὰ ἡχηρὸν τὸ τελευταῖον τοῦτο
ῥά π ι σ μ α καὶ ἐλπίζομεν νὰ συγκινήσῃ καὶ τὰς πλέον παχυ-
δέρμους παρεΐας μας.

Ἄλλ' ὡς ἐπιτραπῆ νὰ προσθέσωμεν εἰς τὰ ἀνωτέρω καὶ περι-
κοπὴν θαυμασίας ὀμιλίας τοῦ Ἐκπροσώπου τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, γενομένης κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1958
ἐν τῷ «Παρονασῶ» καὶ πλαισιωθείσης ὑπὸ ἐκλεκτοῦ προγράμ-
ματος Β.Μ., τὸ ὁποῖον παρηκολούθησαν τὰ συρρέυσαντα πλήθη
μὲ ἀ ν α κ ο ῦ φ ι σ ι ν καὶ κατάνυξιν. Ἴδου ἡ διακήρυξις τῆς Ἱ.
Συνόδου: «Καθ' ἣν στιγμὴν καὶ αὐτὴ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ἡ καὶ
τὸ ὄργανον ἐν τῇ λατρείᾳ αὐτῆς εἰς ἔξαρσιν τῆς ἀρμονίας εἰσαγα-
γοῦσα, ἐντείνει τὴν προσπάθειαν πρὸς ἐπάνοδον ἀπὸ τῆς τετρα-
φώνου εἰς τὴν ὁμόφωνον Γρηγοριανὴν ψαλμοδίαν, θὰ ἦτο ἀ σ υ γ-
χ ῶ ρ η τ ο ν σ φ ἄ λ μ α, ἐὰν ἡμεῖς οἱ φυσικοὶ κληρονόμοι ἐνὸς
ποιοῦτον θησανροῦ (τῆς Β.Μ.) δὲν ἐξετιμῶμεν τὴν ἀξίαν τῆς κλη-
ρονομίας μας». (*Ἴδε περιοδ. «Ἐκκλησία» 1958, σ. 491).

Μήπως θὰ εἶχε, κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, ἐπικαιρότητα τινα
καὶ τὸ ὁμηρικόν: «Αἰδὼς Ἀργεῖοι»;

Πρωτοσ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

«Παρθενίας κάλλεσι, πεποικιλμένη Παρθένε, τῇ ἀθλήσει γέγονας
ῥωρασιότατη Εἰρήνη· αἵμασι τοῖς ἐκχυθεῖσί σου φουνιχθεῖσα, πλάνην τε κα-
ταβαλοῦσα τῆς ἀθείας· διὰ τοῦτο καὶ ἐδέξω, βραβεῖα νίκης, χεῖρι τοῦ κτί-
στου σου».

(Κοντάκιον τῆς ἁγίας Εἰρήνης).

«Κυβερνήτης μέγιστος, τῇ Οἰκουμένῃ σὺ ἐφάνης ἅγιε, ταῖς πρὸς Θεόν
σου προσευχαῖς· διὸ σὲ ὑμνοῦμεν σήμερον, μάρτυς θεόφρον, Ἰσιδώρε ἐνδοξε».

(Κοντάκιον τοῦ ἁγ. Ἰσιδώρου).

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Σοῦγραφα σχετικῶς μετὰ τὰ «παπαδάκια» σου. Ἄλλὰ καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Νεωκόρου πρέπει νὰ εἶναι διαλεγμένο, ὠπλισμένο μ' εὐσέβεια καὶ μ' ἀρετῇ. Σὲ κάτι Ναοὺς προσελήφθησαν πραγματικὰ πρόσωπα ἀκατάλληλα, χαρτοπαίχτες καὶ μέθυσοι, διημερεύοντες σὲ κακὸφημα κέντρα. Ρώτησα κάποιον Ἱερέα, γιατί αὐτὸ τὸ πρόσωπο διακονεῖ στὴν Ἐκκλησίαν καὶ μοῦ ἀπήντησε «Νὰ ὁ δυστυχὴς δὲν ἔχει δουλειά.. Τὸν ἐλυτήθηκα καὶ τὸν ἐπρότεινα γιὰ λόγους φιλανθρωπίας νὰ τὸν προσλάβουμε». Ἄκουσε κριτήρια! Ἄκουσε ἀντίληψι γύρω ἀπὸ τὴν ἐκλογή προσώπων ποὺ θὰ βρίσκωνται στὸ Ἱερὸ κοντὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα!.. Σιγὰ σιγὰ λυπούμενοι τὴ δυστυχίαν τοῦ Σατανᾶ θὰ τὸν μπάσουμε κι' αὐτὸν στὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων γιὰ νὰ.. ἀγιασθῇ! Εἶναι πεπλανημένη ἡ ἀντίληψις αὐτῆ, ἀδελφέ. Μαζεύτηκαν πολλὰ σκουπίδια τῆς Κοινωνίας στὸ ὑπηρετικὸ προσωπικὸ τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ὁ κόσμος κατασκανδαλίζεται μετὰ τοὺς «βρώμικους» αὐτοὺς κυρίους. Αἰσχρολόγοι, βλάσφημοι τῶν θείων, χυδαῖοι. Φαίνονται οἱ περισσότεροι καὶ ἀπὸ τῆ φάτσα τους.

Λένε καὶ μοῦ εἶπε κάποιος σὲ μένα: Ἄκουσε ἀδελφέ. Στὸ Ἱερό, πρὸ παντός, δὲν πρέπει νὰ πατᾷ λαϊκοῦ πόδι, ἔστω καὶ ἂν ὁ λαϊκὸς αὐτὸς εἶναι καλὸς Χριστιανός. Πῶς θὰ πατήσῃ ἐκεῖ καὶ θὰ ἐγγίξῃ ἱερά πράγματα ὡς νεωκόρος ἓνας ἀποδεδειγμένος ἀλήτης; Ἐνας διαβεβοημένος. Πολλὲς φορές αὐτοὶ οἱ τύποι σηκώνουν ψηλὰ τὸ κεφάλι καὶ μιλοῦν ἀσεβέστατα στὸν Ἱερέα, στοὺς Ἱεροψάλτες, στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Ναοῦ, καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς πιστοὺς γιατί νομίζουν πῶς βρίσκονται στὸ ταβερνεῖο τους ἢ στὸ κάθε κοσμικὸ κέντρο, μετὰ τοὺς ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις ζῶντας. Δὲν ἔχουν αὐτοὶ μέσα τους τίποτε. Ὅπως ὁ κάθε ἀχθοφόρος, γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ φωμαί του, μεταφέρει κάθε κατηγορίας πράγματα ἀπὸ τὸν σταθμὸ ἢ τὴν παραλία, ἔτσι καὶ οἱ τέτοιοι νεωκόροι. Τύποι τραμπουκιῆς συνθέσεως μπῆκαν στὸ Ἱερό νὰ ὑπηρετήσουν οἱ ἀνίεροι τὸν Ἱερέα. Εἶναι τοῦτο πρᾶξις συνετή; Εἶναι ὠφέλιμος ἡ πρόσληψις νεωκόρου τέτοιας ἠθικῆς ποιότητος; Εἶναι συμφέρουσα γιὰ τὴν ὅλη μας προσπάθειαν πρὸς συγκρότησιν τοῦ ὡσημέραι διαλυμένου θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τοῦ λαοῦ μας; Δὲν τὸ πιστεύω. Γι' αὐτὸ θὰ διαλέξῃς καὶ τὸν νεωκόρο σου μετὰ προσοχῆ. Ἐσὺ τὸν ξέρεις. Πρέπει νὰ τὸν ξέρῃς. Ἐν ἀνάγκῃ καὶ σ' αὐτὸ θὰ βάλῃς τὸ παιδί σου ἄμισθο νὰ ὑπηρετῇ, ἀδελφέ. Αὐτὰ ὡς πρὸς τὸ ποιὸν του. Ἐπειτα νὰ τὸν διδάξῃς τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ, νὰ τὸν κατηχήσῃς ἔτσι, ὥστε νὰ μὴν ἐγγίξῃ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν καὶ τὰ ἐπ'

αὐτῆς. Θὰ κάνη δουλειὰς πού θὰ ἐπιτρέπωνται μονάχα ἀπὸ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν μπορεῖ ὁ Νεωκόρος νὰ παίρνη διαταγὰς ἀπὸ σένα καὶ νὰ σουβαλιάζη τὰ Ἱερά σκεύη καὶ μάλιστα τὰ τῆς προσκομιδῆς καὶ νὰ τὰ φέρνη στὸν ὄμο του ἐκεῖ πού χρειάζονται. Εἶναι δική σου δουλειὰ αὐτὴ καὶ ὄχι τοῦ Νεωκόρου. Ὁ ΚΑ' μάλιστα Κανὼν τῆς ἐν Λαοδικεῖα Συνόδου γράφει: «Οὐ δεῖ ὑπρέτας ἔχειν ἐν τῷ διακονικῷ, καὶ ἄπτεσθαι τῶν ἱερῶν σκευῶν». Δὲν εἶναι οὔτε κύπελλα τοῦ σπιτιοῦ σου, οὔτε κρασοπόττηρα τῆς ταβέρνας, οὔτε τὰ πιάτα σου τὰ καθιερωμένα σκεύη τοῦ Ναοῦ. Μὴ πέφτης σὲ τέτοια ἀσέβεια. Ἐγγίψε καὶ σὺ ἀκόμη πού εἶσαι Ἱερεὺς τὰ τοῦ Ἱεροῦ μὲ τὸν ἀπαιτούμενο σ' αὐτὰ σεβασμὸ καὶ μὴ μοιάξεις τοῦ γανωματῆ πού φέρδην μίγδην μεταφέρει τὰ χαλκώματα στὸ συνεργειακὸ του κατάστημα γιὰ γάνωμα. Δῶσε καὶ σ' αὐτὸν νὰ καταλάβῃ ποιά σημασία ἔχουν τὰ ἱερά σκεύη καὶ τὰ καλύμματα, τὰ ἐξαπτέρυγα, ὁ τίμιος Σταυρός, οἱ εἰκόνες, γιὰ νὰ μῆ στὸ νόημα ὁ ἄνθρωπος. Ἐπίσης πρόσεξε νὰ μὴ γυρίζη μέσα στὸ Ναὸ κατὰ τὴν ὥρα τῆς διακονίας του μὲ τὰ παντελόνια. Νὰ τοῦ φτιάξης ἓνα ρασάκι, νὰ ξεχωρίζη, ἀφοῦ προηγουμένως τοῦ διαβάσης μιὰ εὐχούλα ἀπὸ τὸ Δεσπότη σου. Αὐτὰ εἶναι δικὰ σου ζητήματα καὶ πέφτουν στὴ δική σου μέριμνα, γιὰτι τόσον τὰ παιδάκια ὅσο καὶ ὁ Νεωκόρος εἶναι ἀναπόσπαστα δεμένα μὲ τὰ καθήκοντά σου, ὅσο κι' ἂν παίζουν δευτερεύοντα ρόλο. Γι' αὐτὸ ἐπιμένω νὰ διαλέξης ἐσὺ αὐτὰ τὰ πρόσωπα. Ἐπίτρεψέ μου νὰ σοῦ ἐπιστήσω καὶ σ' αὐτὸ τὴν προσοχή: Πρέπει νὰ παρουσιάζη ἀπὸ αἰσθητικῆς πλευρᾶς τελειότητα, ἄρμονίαν, κάλλος, ὀλοκληρώσιν ὁ Ναὸς. Θὰ μ' ἐρωτήσης τώρα γιὰτι στὸ λέγω; Γιὰτι ἀπλοῦστατα τὰ πρόσωπα πού θὰ ἔχῃς μέσα δὲν πρέπει νὰ παρουσιάζουν τὸ ἀντιαισθητικὸ φαινόμενο τῆς οἰασθήποτε χτυπητῆς ἀναπηρίας. Ὁ Ναὸς δὲν εἶναι ἄσυλον τῶν ἀναπήρων. Ἀπὸ κακῶς νοουμένην φιλανθρωπία καὶ εὐσπλαγγνίαν πολλοὶ τῶν Ἱερέων προσλαμβάνουν γιὰ Νεωκόρους κουτσούς, μισόστραβους, καμπούρηδες, κάτι γελοιογραφίες πού προστιθεμένης καὶ τῆς ἀπλυσιάς των κάνουν τὸ ἐκκλησίασμα νὰ ἀηδιάζη. Ἡ ψυχὴ, ἀγαπητέ μου, μάλιστα τὴν ὥρα τῆς λατρείας, ζητάει τὴν ὁμορφιά, τὴν ἄρμονία, τὴν καθαριότητα, κάτι τὸ πολὺ ἄρτιον. Δὲν μπορεῖ ἓνα δρῶν πρόσωπο τῆς ἱεραῆς ὁμηγύρεως νὰ προκαλῆ αἰσθήματα ἀηδίας ὅσονδήποτε καὶ ἂν εἰς ἄλλας στιγμὰς καὶ περιστάσεις μᾶς εἶναι συμπαθητικόν. Μέσα στὸν Ἱερὸ Ναὸ βρίσκονται καὶ μορφωμένοι πιστοὶ καὶ ἀνώτεροι ἄνθρωποι, ἐκλεπτυσμένες καὶ καλλιεργημένες αἰσθητικῶς ψυχές. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑποβάλλωνται στὸ μαρτύριον ἐλεεινῶν ἐμφανίσεων. Ὁ Νεωκόρος εἶναι σὲ περίβλεπτη θέσι καὶ ἀπὸ ὅλους γενικὰ ὄρατός. Ἐκτελεῖ ὑπηρεσία μέσα στὸ Ναὸ καὶ εἶναι ἀεικίνητος. Αὐτὸν φωνάζουν οἱ Ἱερεῖς, αὐτὸν οἱ Ἐπίσκοποι μὲ τὰ κουδουνί-

σμάτά τους. Αὐτὸν καὶ οἱ πιστοὶ. Μαζὶ μὲ τὸ ἦθος του, λοιπὸν πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἐμφανίσιμος, ὄχι ὡς καλλονὴ ἀλλ' ὡς εὐπρέπεια. Νὰ εἶναι σωματικῶς ἐξωτερικὰ ἄρτιος, ἐμφανίσιμος. Ἡ θεία Λειτουργία δὲν εἶναι θέατρον ποικιλιῶν. Θυμᾶμαι κάποτε πὼς ἓνας Ταξίαρχος τοῦ Στρατοῦ μας εὐσεβέστατος κύριος, καὶ οἰκογενειάρχης, ἐκάλεσε τὸν ἐφημέριον καὶ τοῦ εἶπε μὲ γλυκύτητα: «Παπούλη μου ὑποβάλλω στήν αἰδεσιμότητά σας μιὰ παράκλησι: Ἄλλαξε τὸ Νεωκόρο σου. Εἶναι ἀντιαισθητικὸ τὸ φαινόμενο ποὺ παρουσιάζει καὶ κομικὸ συγχρόνως». Τί συνέβαινε; Τοῦ Νεωκόρου τὸ ἓνα πόδι ἦταν βραχύτερον ἀπὸ τὸ ἄλλο κατὰ τι καὶ περιπατῶντας μέσα στήν Ἐκκλησίαν ἀνεβοκατέβαινε τὸ σῶμα του ὅλο. Φαντασθῆτε τώρα στὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ἓνα τέτοιον νὰ κρατῆ τὴ λαμπάδα ἢ τὸ θυμιατό, ἢ νὰ προπορεύεται σὲ τελετὰς τοῦ Ἱερέως. Δὲν πρέπει, ὄχι, δὲν πρέπει νὰ ὑποτιμοῦμε τὴ σημασίαν τῆς αἰσθητικῆς ἐμφανίσεως μας στὸ Ναό, στὸ ἐκκλησιαζόμενον ποίμνιον μας. Ὅλα συντελοῦν στήν πνευματικὴν ἀνύψωσιν τοῦ λαοῦ μας. Αὐτὰ προκειμένου καὶ γιὰ τὶς γυναῖκες ποὺ ὑπηρετοῦν στὸ Ναό. Προσοχὴ στὸ ἦθος, προσοχὴ στήν τιμιότητά τους, στὴ ζωὴ τους, στὴν ἐμφάνισίν τους, στὴν ἡλικίαν τους. Μὴ παίρνης γιὰ ὑπηρετικὸ προσωπικὸ τοῦ Ναοῦ πρόσωπα διαβεβλημένα, γιὰτὶ πολλὰς φορὰς κι' αὐτὰ μὲ τὴ διαγωγὴν τους καὶ σκανδαλίζουσι καὶ γκρεμίζουσι ἐπειδὴ ἀνήκουσι στήν ὑπηρεσίαν τοῦ Ναοῦ σου καὶ βρίσκονται «κοντὰ στοὺς παπάδες.» Ἐέρεις τί σημασίαν ἔχει αὐτὸ τὸ «κοντὰ στοὺς παπάδες». Κάθε στραβοζυλιά, κάθε ἀνοησία, κάθε φλυαρία, κάθε ἡθικὴ ἀταξία τοῦ Νεωκόρου θὰ φορτῶνεται στὸν παπᾶ, ἐπειδὴ ὁ Νεωκόρος ζῆ κοντὰ στὸν παπᾶ, ἔστω καὶ ἂν ὁ παπᾶς εἶναι τύπος καὶ ὑπογραμμὸς στήν Ἐνορία του καὶ στὸ σπῆτι του καὶ στὸ Ναὸ του. Ἀσχολήθηκα μὲ τοὺς Νεωκόρους. Καὶ ὅμως ἔπρεπε γιὰτὶ ξέρω πολὺ καλὰ τί νοῦμερα μπῆκαν μέσα στὸ Ἅγιο Βῆμα γιὰ νὰ συμβουλευοῦν κι' αὐτοὶ μὲ τὸ δικὸν τους τρόπο τὴν ἀρνησίαν καὶ νὰ συμβάλλουσι στὸ ζέφτισμα τοῦ ἐκκλησιασματος. Διαφώτιζε τὸ Δεσπότη σου. Δὲν εἶναι καὶ παράλογος ἄνθρωπος. Ἡ καθόλου εὐπρέπεια ἀπασχολεῖ πιστεύω καὶ τὸν ἴδιον. Εἶναι δύσκολο νὰ διαλέξῃ ὁ Δεσπότης ὑπηρετικὸ προσωπικὸ ἂν σὺ ὁ ἴδιος ὑπεύθυνος δὲν τοῦ εἰσηγηθῆς. Ἱερεὺς ποὺ βρίσκεται στὸ ὄψος του, ἐκτιμᾶται καὶ τιμᾶται καὶ εἰσακουστὸς γίνεται ἀπὸ τὸν Μεγάλον Πνευματικὸν τοῦ Πατέρα. Ἄφησε κατὰ μέρος τὶς δικαιολογίας, τὶς ἰδιοτελείας, τοὺς αἰσθηματισμοὺς σὰ πρόσωπα καὶ κύτταξε τὸ γενικὸ καλὸ τῆς Ἐνορίας σου. Ὑπηρετήσε μὲ θέρημιν τὴν Ἰδέαν. Δεῖξε ἀκαμψία προκειμένου νὰ εὐχαριστήσῃς τὸν Κύριόν σου. Αὐτὸς θὰ σοῦ ζητήσῃ τὰς εὐθύνας γιὰ ὅλα καὶ γιὰ ὅλους. Τώρα ἄς ποῦμε καὶ λίγα γιὰ τοὺς ψάλτες σου.

Μὲ ἀγάπην Χριστοῦ Χ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ «ΦΙΛΟΘΕΟΝ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΝ»
ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΗ
ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΕΣΙΝ

Ἡ φρικτώτερη Κόλαση εἶναι ὁ χωρισμός μας ἀπὸ τὸ Θεό.

Τί ἐκέρδισεν ὁ Κάιν, μὲ τὸ νᾶχη τὴν κατοικία του στὴ γῆ τῆς Ναϊδ, καὶ μὲ τὸ νὰ βλέπη ἀπέναντι τὸν Παράδεισο; (Γεν. Δ' 14).

Μιὰ κι' ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ, ὄχι ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Ἑδὲμ ἂν ἔμενε, ἀλλὰ καὶ μέσα στὸν ἴδιο τὸν Παράδεισο, πάλι δὲ θᾶχεν ὁ ἄθλιος νὰ κερδίση τίποτες ἀπ' αὐτό· κι' οὐδὲ τὴν παραμικρότερην ἀκόμη ξεκούραση κι' εὐχαρίστηση καὶ παρηγοριά. Γιατί, ὅπως λέει ὁ μέγας Βασίλειος, «γι' αὐτοὺς ποὺ σκέπτονται φρόνιμα, ἡ βαρύτερη καταδίκη ποὺ μπορεῖ νὰ υπάρξῃ εἶναι, τὸ νὰ χωρισθοῦνε ἀπὸ τὸ Θεό».

Μακριὰ ἀπὸ τὴν ὄψη τοῦ Θεοῦ, οὔτε καὶ ἡ Ἑδὲμ εἶναι εὐχάριστη· μακριὰ ἀπὸ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ κι' αὐτὸς ὁ Παράδεισος εἶναι μιὰ Κόλαση· τὸ νὰ βλέπωμε μάλιστα ἀπέναντί μας τὸν ὠμορφο καὶ πανευχάριστον ἐκεῖνο τόπο τῆς τρυφῆς, μεγαλώνει καὶ δυναμώνει ἀκόμη περισσότερο τὴν τυραννία μας. Γιατί τὸ νᾶχωμε πάντα καὶ κάθε στιγμή μπροστὰ μας αὐτὸ ποὺ λαχταροῦμε, μᾶς ξανάβει φλογερότερη τὴν ἐπιθυμία μας· καὶ μὲ τὸ νὰ μᾶς θυμίζῃ τὸ τι ἐστερηθήκαμε καὶ τι ἐζημιωθήκαμε, ξανακαινουριώνει τὸν καῦμό μας καὶ βαραίνει τὴν ποινὴ μας.

Γι' αὐτὸ καὶ τὸν Γενάρχη μας, ὅταν ἐξωρίσθηκε γιὰ τὴν παρακοή του ἀπὸ τὸν Παράδεισο, τοῦ ὠρίσθηκε γιὰ κατοικία του ἓνα μέρος ἀπέναντί του· γιὰ νὰ βλέπη ὀλημερίς τι στερήθηκε καὶ νὰ μοιρολογᾷ τὴ συμφορὰ του.

Παρόμοια καὶ ὁ πλούσιος τοῦ Εὐαγγελίου ἔβλεπεν

ἀπέναντί του τῆ μακαριότητα πού ἀπολάμβανε ὁ πτω-
χὸς ὁ Λάζαρος μέσα στοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ, κι'
αἰσθανότανε ἔτσι τριδιπλο τὸν πόνο του καὶ θεριε-
μένη τῆ φλόγα πού τὸν κατέκαιε. (ἡ εἰς Λουκ. σστ'
23—26).

**Ἡ κακία τῶν ἄλλων δὲν ἀναγκάζει κανένα
νὰ γίνῃ κι' αὐτὸς κακός.**

Οἱ ἄνθρωποι πού ἐζούσανε πρὶν ἀπὸ τὸν κατακλυ-
σμό, εἶχανε καταντήσει ὅλοι τους σάρκες μονάχα·
ἦτανε δηλαδή παραδομένοι στὰ σαρκικὰ καὶ στὶς ἄλλες
ματαιότητες τοῦ κόσμου αὐτοῦ· καὶ γι' αὐτὸ ἀνάξιοι
γιὰ νὰ ζῆ μέσα τους τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. «Τὸ πνεῦμά
μου δὲν μπορεῖ νὰ κατοικήσῃ μέσα στοὺς ἀνθρώπους
αὐτούς, ἐπειδὴ εἶναι σάρκες μονάχα» (Γεν. στ' 3).
Κι' ὅπως ἐρμηνεύει ὁ θεῖος Χρυσόστομος, «ἐπειδὴ
καὶ τὸν ἑαυτὸ τους καταφθείρουν μὲ τὶς σαρκικὲς ἐπι-
θυμίες· καὶ μεταχειρίζονται ἀνάξια τὴν ψυχὴ τους· καὶ
κατασπαταλοῦνε τὴ ζωὴ τους, σὰν νᾶναι πλασμένοι
ἀπὸ σάρκα μονάχα καὶ σὰν νὰ μὴν ἔχουνε ψυχὴ». Αὐτὸ
πάντως σημαίνει, πὼς εἶχε διαφθορῆ ὑπερ-
βολικὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος, καὶ ὅτι γενικὴ ἦτανε ἡ
διαφθορὰ τῶν ἡθῶν καὶ ἡ ἐξαχρείωση τῆς ζωῆς. «Ὅλοι
ἐφύγανε ἀπὸ τὸν νόμο μου, καὶ γι' αὐτὸ ἐξαχρειω-
θήκανε· δὲν ὑπάρχει κανεὶς πού νὰ ζῆ ἐνάρετα· κανεὶς,
ἀπὸ τὸν πρῶτον ἕως τὸν τελευταῖο» (Ψαλμ. ιγ' 3).
Κι' ἂν ὑπῆρχε κάποιος, ἢ καὶ μερικοὶ ἄλλοι, δὲν δια-
κρινότανε καθόλου μέσα στὴ γενικὴ διαφθορὰ.

Τὸ ὑπερβολικὸ ὅμως αὐτὸ ξάπλωμα τῆς κακίας
δὲν ἐμπόδιζε νὰ βρεθοῦνε καὶ μερικὲς ψυχές, μέσα στὶς
ὁποῖες παρέμενεν ἀκόμη τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ἐ-
πλήθουναν βέβαια στὸν ἀκρότατο βαθμὸν οἱ κακίαι τῶν
ἀνθρώπων ἐπάνω στὴ γῆ, «κι' ὁ καθένας ἔτρεφεν ἐπί-
μονα μέσα στὴν καρδιά του αἰσχροὺς λογισμοὺς (Γεν.

στ' 5). Μέσα όμως στη γενικήν αυτήν εξαχρείωση ο Νῶε δὲν παρασύρθηκε κι' αὐτός, ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι, ἀπὸ τῆ λασπερὴν αὐτῆ κατεβασιά· αὐτὸς διατηρήθηκε «δίκαιος καὶ ἀψεγάδιαστος μέσα στὴ γενεά του· γι' αὐτὸ καὶ βρῆκε χάρη στὰ μάτια τοῦ Κυρίου· κι' ὁ Θεὸς ἦτανε εὐχαριστημένος ἀπ' αὐτόν».

Κανέννας δὲν ἐξαναγκάζεται νὰ κυλισθῆ κι' αὐτὸς μέσα στὴν ἴδια διαφθορά, ἐπειδὴ τοῦλαχε νὰ ζῆ κοντὰ σὲ διεφθαρμένους ἀνθρώπους. Γιατὶ ὁ καθέννας εἶναι αὐτεξούσιος· καὶ κυβερνᾷ μόνος του τὴν προαίρεσή του. Γι' αὐτὸ κανέννας δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προβάλλῃ τὴν κακία τῶν ἄλλων, γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἰδική του κακία.!

Ἡ ἀρετὴ τῶν γονέων ὠφελεῖ τὰ παιδιά τους.

Ἡ θεία Γραφὴ διαλαλεῖ θαυμάσια τὴ δικαιοσύνη τοῦ Νῶε· «ὁ Νῶε ἦτανε ἄνθρωπος δίκαιος καὶ τέλειος... ὁ Νῶε εἶχε τὴν συμπάθεια τοῦ Θεοῦ... ὁ Θεὸς ἦτανε εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν Νῶε». Γιὰ τὰ παιδιά του ὅμως, πού τ' ἀναφέρει τὸ καθένα μὲ τ' ὄνομά του, καὶ γιὰ τὴ γυναίκα του καὶ τὶς νύφες του, πού δὲν τὶς ὀνοματίζει (Γεν. ε' 10, 18, ἡ' 16, 18), τίποτε δὲν λείπει ὁ θεῖος λόγος· οὔτε γιὰ τὴν ἀρετὴ τους, οὔτε καὶ γιὰ τὴ δικαιοσύνη τους.

Ἡ σιωπὴ αὐτῆ μπορεῖ νὰ βάλῃ κάποιον σὲ ὑποψία, πὼς ἡ φαμίλια του δὲν ἦτανε ὅλως διόλου ἀμέτοχη στὴ μόλυνση πού εἶχε τότε («κάθε πλᾶσμα μὲ σάρκα») καὶ («κάθε ἄνθρωπος»). Καὶ ἡ ὑπόνοια αὐτῆ δυναμώνει ἀκόμη περισσότερο καὶ γίνεται πιθανὴ καὶ εὐλογῆ, ἀπὸ τὴν ἀναισχυντία πού ἔδειξε κατόπιν στὸν πατέρα του ἓνα ἀπὸ τὰ παιδιά του, ὁ Χάμ.

Κι' ὅμως τὸ σωστὸ εἶναι ὅτι, κι' ἂν δὲν ἀνεβάσωμε ὀλόκληρη τὴ φαμίλια τοῦ Νῶε στὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς τοῦ πατέρα, δὲν πρέπει νὰ τὴ κατεβάσωμε πάλι κι'

ὡς τῇ μεγάλῃ διαφθορᾷ πού ἐβασίλευε τότε στήν ὑπόλοιπη κοινωρία. Βλέπομε πῶς ὁ Θεός, ὅπως ἐπρονόησε γιά τόν πατέρα, ἔτσι τῶκαμε καί γιά ὅλη του τῇ φαμίλια, καί εἶπε — «Νά μπῆς μέσα στήν Κιβωτό καί σὺ καί ὅλο σου τὸ σπιτικό»: καί προσθέτει ἀκόμη — «ἐπειδὴ μέσα στῇ γενεάν αὐτῇ ἐσὺ ἐστάθηκες μπροστά μου δίκαιος» (Γεν. ζ' 1).

Αὐτὸ ὅμως μποροῦμε νὰ τὸ ἐκλάβουμε, πῶς τὸ εἶπε κυρίως γιά τὸ Νῶε· ὄχι ὅμως καί μὲ τὴν ἔννοια, πῶς ἡ φαμίλιά του δὲν ἄξιζε νὰ σωθῇ· καί πολὺ περισσότερο, ὅταν δὲν ἔχουμεν ἀπὸ πουθενά ἄλλοῦ κι' ἄλλη πληροφορία, πού νὰ μᾶς στηρίζη σ' αὐτῇ τὴν ἐκδοχή, γιά τὴν κακὴ του ὑπόληψη πρὸς τὴν οἰκογένεια τοῦ δίκαιου ἐκείνου ἀνθρώπου. Γι' αὐτό, ὅταν ἐσταμάτησεν ἡ νεροποντὴ κι' ἐβγήκανε ἀπὸ τὴν Κιβωτό, βλέπομε πῶς «ὁ Θεός ἐξίσου εὐλόγησε καί τόν Νῶε καί τὰ παιδιὰ του» (Γεν. θ' 1), κι' ὅτι τὴν ἴδιαν ὑπόσχεσιν ἔδωκε καί στὸ Νῶε καί σ' αὐτά· «Καί εἶπεν ὁ Θεός τοῦ Νῶε καί στὰ παιδιὰ του, πού τὰ εἶχε μαζί του· — Νά, τώρα σᾶς δίνω μιὰν ὑπόσχεσή μου, πού εἶναι καί γιά σᾶς καί γιά τοὺς ἀπογόνους σας». (Γεν. θ' 8—9).

Εἴτε ὅμως ἦτανε δίκαιη καί τέλεια ἡ φαμίλια τοῦ Νῶε στοῦ Θεοῦ τὰ μάτια, ὅπως ἦτανε κι' ὁ ἴδιος· εἴτε καί ὄχι, καί ἦτανε κι' αὐτῇ ὅπως κι' ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ καιροῦ τῆς, καί εἶχε κάποια συμμετοχὴ στῇ γενικῇ τέτῃ διαστροφῇ κι' ἐξαχρείωσιν· ὅπως δὲ ποτε καί νὰ τὸ πάρουμε τὸ πρᾶγμα, καί κατὰ τὴν μιὰν ἐκδοχὴν καί κατὰ τὴν ἄλλη, ἓνα εἶναι τὸ ὑπερφέλιμο δίδαγμα πού βγαίνει γιά κάθε γονηό· ὅτι δηλαδὴ κι' ἂν δὲν ἦτανε ἡ φαμίλια του τέλεια, ὅπως ἐκεῖνος, ἐσώθηκεν ὅμως ὀλόκληρη, χάρις στὴν ἀρετὴν καί τὴν ἀγιότητα τοῦ Πατέρα. — Ἐμπα καί σὺ κι' ὅλη σου ἡ οἰκογένεια μέσα στὴν Κιβωτό· ἐπειδὴ ἐστάθηκες ἐνάρετος καί δίκαιος ἐμπρὸς μου στῇ γενεάν αὐτὴν

(Γεν. ζ' 1). Κι' ἂν πάλιν ἡ οἰκογένειά του, ἐξοῦσεν σύμφωνα μὲ τὸ ὑπόδειγμά του, μιμούμενη τὸ παράδειγμα τοῦ ἀρχηγοῦ της, — ὅπως καὶ εἶναι δίκαιο νὰ πιστέψωμε, — διπλὸ εἶναι καὶ στὴν περίπτωσιν αὐτῆ τὸ κέρδος ποῦ συλλογιζόμεσθε πὼς εἶχεν ἀπὸ τὸν πατέρα της. Πρῶτα, πὼς ἐγένηκε κι' αὐτῆ εὐάρεστη στὸ Θεό, γιὰ τὴν ἀρετὴ της, ποῦ εἶχε καθοδηγηθῆ σ' αὐτὴν ἀπὸ ἐκεῖνον· καὶ δεύτερον, ὅτι γιὰ νὰ εἶναι εὐάρεστη στὸν Κύριο, ἐσώθηκε κι' αὐτῆ ἀπὸ τὴν καταστροφὴ...

Ἀκούσατε τὸ δίδαγμα αὐτό, ὅλοι ὅσοι ἔχετε παιδιά. Ζῆτε μὲ θεοσέβεια. Συμπεριφέρεστε θεάρεστα. Καλλιεργεῖτε τὴν ἀρετὴ. Κι' ὅσο μπορεῖτε, νὰ κάνετε πάντα σας τὸ καλὸ, καὶ ν' ἀγαπᾶτε τὸ δίκιο στὸν κόσμον μας αὐτόν. Ἄν τὰ κάνετε αὐτά, τότε καὶ τὰ παιδιά σας θ' ἀκολουθήσουνε τὸ παράδειγμά σας· ἔστω κι' ἂν ζοῦνε ἀνάμεσα σὲ διεστραμμένους ἀνθρώπους.

Ἀκόμη κι' ἂν διαφθαρή ὁ κόσμος ὅλος, κι' ἂν πλημμυρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀδικία ἢ πλᾶσῃ, κι' ἂν δὲν μείνῃ πλᾶσμα ποῦ νὰ μὴν ἐξαχρειωθῆ, κι' ἂν ξεπέσῃ στὴ φαυλότητα κάθε ἀνθρώπος, πάλι καὶ τότε, τὸ φυσικὸ εἶναι τὰ παιδιά τοῦ Νῶε νὰ μιμηθοῦνε στὴ ζωὴ τους τὴν ἀρετὴ τοῦ πατέρα τους· καὶ ἀξιωμακάριστα τότε θὰ ζήσουνε· καὶ θὰ βροῦνε τὴν ἀληθινὴν εὐτυχία.

Κι' ἂν πάλι, κατὰ δυστυχίαν, δὲν συμβῆ αὐτό, καὶ τότε ἀκόμα θᾶναι λιγώτερον δυστυχησμένα· καὶ τὰ παιδιά, καὶ στὴν περίπτωσιν αὐτὴν, θὰ ὠφεληθοῦνε ἀπὸ τὴν ἀρετὴ κι' ἀπὸ τὴν προκοπὴ τοῦ πατέρα τους. Κι' ὁ Πανάγαθος, χάρις σ' αὐτόν καὶ τὴ δικαιοσύνη του, θὰ τὰ λυπηθῆ καὶ θὰ τὰ φυλάξῃ, ἀπὸ πολλὰ δυσάρεστα περιστατικά. Καὶ ὑπάρχει ἐπομένως κάθε ἐλπίδα, πὼς μαζί μὲ τὸν Νῶε θὰ μπῆ κι' ὀλόκληρη ἡ φαμίλια του μέσα στὴν Κιβωτὸ καὶ θὰ σωθῆ. Γιατὶ ὁ Θεὸς τὸν βρῆκε δίκαιο κι' ἐνάρετο στὸν κόσμον μας αὐτόν.

Τέτοια εἶναι καὶ ἡ ὑπόσχεση ποῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς καὶ στὸν Προφήτη καὶ Βασιλέα Δαβίδ — «Ἐὰν τὰ

Ἀπὸ ἑνα ἐκδρομικὸ πέρασμα

ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΝΗΣΙ ΑΝΑΒΑΠΤΙΣΙΣ ΜΙΑΣ ΣΚΛΗΡΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Οἱ τοπικὲς παραδόσεις καὶ ἡ ψυχικὴ ἀνάτασις

Ἄν ἡ μεγάλη ἑορτὴ τοῦ Πάσχα σκορπίζη τὴν χαρὰ τῆς καὶ δημιουργῆ τὴν ἀτμόσφαιρά τῆς σὲ ὄλο τὸ χριστιανικὸ κόσμον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχει καὶ μιὰ ἐξαιρετικὴ μορφή καὶ σημασία. Ξυπνᾷ τὴν ἀγάπην τῶν ἀπομακρυσμένων ἀπὸ τὴν γενέθλιόν των πρὸς τὸν τόπον αὐτὸν ποῦ ἐγνώρισε καὶ ἔζησε ὁ καθείς τὰ πρῶτα παιδικὰ του χρόνια. Οἱ τοπικὲς παραδόσεις γίνονται ἕνας δυνατὸς παλμὸς σὲ κάθε ἑλληνικὴ καρδιὰ καὶ ὁ ὄραματισμὸς κάθε χωριοῦ καὶ κάθε ἑλληνικοῦ νησιοῦ γίνεται συνείδησις καὶ λαχτάρα. Αὐτὴ ἡ λαχτάρα δημιουργεῖ τὶς ἐξορμήσεις τῶν ξενητεμένων πρὸς τὸν τόπον τῶν παιδικῶν των χρόνων. Ἡ θρησκεία καὶ οἱ μεγάλες ἑορτὲς τῆς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς ἰδίως θρησκείας φέρνουν τὴν ψυχὴν πλησιέστερα πρὸς τὴν γενέθλιον γῆν. Οἱ νοσταλγίαι ποῦ δημιουργοῦνται ἀθέλητα αὐτὲς κινοῦν τὸν χριστιανικὸν καὶ τὸν ἑλληνικὸν παλμό. Τὸ μικρὸ χωριό, τὸ κατάλευκο νησάκι, ἡ ταπεινὴ ἀλλὰ μεγαλόπρεπη στῆν ταπεινότητά τῆς ἐκκλησιὰ ὑψώνονται στῆν φαντασία καὶ στῆν ἀνάμνησι μιᾶς πραγματικότητος ὡς φάροι φωτεινοὶ ποῦ καταυγάζουν μὲ τὸ φῶς τους τὴν ψυχὴ τῶν ἀπομακρυσμένων ἀπὸ τὸ χωριουδάκι καὶ ὀλόλευκο νησάκι κατοίκων των. Τὸ Πάσχα θέτει σὲ κίνησι καὶ πραγματοποιεῖ τὶς νοσταλγίαι γιὰ τὴν ἀπόλαυσι τῆς χαρούμενης ἑορταστικῆς ζωῆς τῶν πρώτων παιδικῶν ἢ καὶ νεανικῶν χρόνων. Οἱ καμπάναι τῶν ἐκκλησιῶν τῶν μεγάλων πόλεων παίρνουν τὸν ἦχον τῆς μικρῆς καμπάναι τοῦ χωριοῦ καὶ ὁ ἦχος αὐτὸς γίνεται ἕνα θερμὸ ἐνβουσιαστικὸ καὶ δειλαστικὸ προσκλητήριον. Ὅλα, ντυμένα τὴν ἀνοιξιότικη στολὴ τους περιμένουν τοὺς πασχαλινοὺς ἐπισκέπτας μὲ ἀνοιχτὲς τὶς ἀγκαλίαι. Ὁ λευκὸς μῦλος, καὶ τὸ μουράγιον μπροστὰ στὸ ὀποῖον χοροπηδοῦν βαρκοῦλαι φρεσκοβαμμένες σὲ στάσι χαιρετισμοῦ ὑπο-

παιδιὰ του περιφρονήσουνε τὸ νόμον μου, κ' ἂν δὲν βαδίσουνε σύμφωνα μὲ τὶς ἐντολὰς μου, ἂν βεβηλώσουνε τὰ δικαιώματά μου καὶ δὲν φυλάξουσι τὶς ἐντολὰς μου, θὰ πατάξω τότε, μὲ τὴν ράβδον μου, τὶς ἀνομίας των καὶ μὲ τὸ μαστίγιον τὶς ἀδικίας των...» (Ψαλμ. πη' 30-34).

Μετφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

δέχονται τούς επισκέπτες τῶν μεγάλων αὐτῶν ἑορτῶν καὶ οἱ πλατεῖες τῶν χωριῶν σὲ μιὰ διακόσμησι ἑορταστικῆ πανηγυρικῆ περιμένουν τὴν ἔναρξι τῶν τοπικῶν χορῶν ἀπὸ τούς νοσταλγούς πού ἔρχονται γιὰ λίγες μέρες στὴν ἀγαπημένη γενέτειρά τους γιὰ νὰ χαροῦν τὸ Πάσχα καὶ νὰ ἀπολαύσουν τὴν μυστηριακὴ γοητεία του.

* * *

Καὶ ἐφέτος καθὼς καὶ κάθε ἄλλο χρόνο ἡ μεγάλη αὐτὴ χριστιανικὴ ἑορτὴ ἔδωκε τὴν εὐκαιρίαν τῆς κατανοήσεως τοῦ μεγάλου καὶ συγκλονιστικοῦ ρίγους πού δονεῖ κάθε χριστιανικὴ ἑλληνικὴ ψυχὴ. Ἡ σημασία τοῦ θαύματος τῆς Ἀναστάσεως ὑψωσε ἕνα ψυχικὸ κόσμον πού ἡ ἐκδήλωσις του σὲ χαρὲς καὶ τραγούδια εἶναι καὶ μιὰ ἀνάτασις τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Ἀναστάντα λυτρωτὴν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ νοσταλγία γιὰ τὸ μικρὸ χωριουδάκι καὶ τὸ ὀλόλευκο νησάκι ἀγκαλιασμένη μετὰ τὸ ἀγνὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα. Οἱ τοπικὲς παραδόσεις πού σέρνουν τὰ πόδια σὲ χοροὺς διαφόρου μορφῆς καὶ τὴν ψυχὴ πρὸς ὠραίους λησμονημένους κόσμους ἀπετέλεσε καὶ ἐφέτος τὴν παρορμητικὴν διὰ τὴν δημιουργίαν ὄλων τῶν κινήτρων τῆς ἀνατάσεως τῆς χριστιανικῆς σκέψεως καὶ ψυχῆς πρὸς τὸ μεγάλο δράμα πού ἔχει κλείσει ἡ αὐλαία του μετὰ τὴν ζωηφόρον ἀνάστασι τοῦ λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου. Τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» πού δονεῖ τὴν ἀτμόσφαιρα μαζί μετὰ τὰ ἄλλα τοπικὰ τραγούδια ἀκούσθηκε καὶ ἐφέτος παντοῦ σὰν ἕνας ὕμνος χαρᾶς καὶ σὰν μιὰ εὐχαριστήριος δοξολογία. Ἡ ἀνθρωπότης διέρχεται στιγμὲς σκληρῆς ἀβεβαιότητος ἀκόμη. Αὐτὲς ὅμως οἱ στιγμὲς πού δημιουργοῦν τὴν μεγάλη ἀνθρώπινη ἀγωνία λησμονοῦνται ὀλίγον μετὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς Λαμπρῆς. Ἡ ἐξόρμησις πρὸς τὸ χωριὸν καὶ πρὸς τὸ νησάκι μετὰ τὴν ὁμορφίαν, τὴν γραφικότητα καὶ τὴν παραδόσεις στάθηκε καὶ ἐφέτος μιὰ λύτρωσις ψυχικὴ. Τὴν χαρήκαμε τὴν λύτρωσις αὐτὴ σ' ἕνα πέρασμά μας ἐκδρομικὸ πού πῆρε στὸ τέλος τὴν μορφήν ἑνὸς ὠραίου προσκυνήματος ἀνάμεσα σὲ ἀπλοῦς καὶ ἀγαθοὺς ἀνθρώπους πού μᾶς ἐχαιρέτησαν παντοῦ καὶ μᾶς ἐδέχθησαν μετὰ εὐγένεια πού ἐξιδανίκευσε τὴν ἀπλότητα καὶ ἀγαθότητά τους. Οἱ θεομηνίες καὶ ἄλλες συμφορὲς εἶχαν πλήξει σκληρὰ πολλὰ ἀπὸ τὰ χωριά αὐτὰ τοῦ προσκυνήματός μας. Τίποτε ὅμως δὲν ἐπρόδιδε στὴν ἑορταστικὴν πασχαλινὴν τους ἐκδήλωσιν τὸν πόνον ἀπὸ τὰ πλήγματα πού ἔδοκίμασαν. Αἰσθανόντανε κοντὰ τους τὴν ἡμέραν αὐτὴν τὸν λυτρωτὴ Θεὸν καὶ ζοῦσαν τὸ θαῦμα τῆς Ἀναστάσεώς Του ὡς μιὰ ἀνάστασι καὶ τῆς δικῆς τους ζωῆς καὶ ψυχῆς.

Τὰ πάντα πεπλήρωται φωτός...

Αὐτὸ τὸ φῶς τὸ ἀγκαλιάσαμε μετὰ συγκίνησι καὶ ρίγους θρησκευ-

τικό και ελληνικό γύρω από τὸν καπνίζοντα ὀβελία τοῦ χωριοῦ και ὑπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς ἀγάπης και τῆς ἀδελφώσεως. Μᾶς ἔδειξαν ἀνθρώπους ἐχθροὺς ἕως χθὲς ἀδελφωμένους τώρα στὴν πασχαλινὴ ἐκδήλωσι τῆς παγχριστιανικῆς ἀγάπης και χαρᾶς. Καὶ ζωντάνεψε στὰ μάτια και τὴν ψυχὴ μας ὄλο τὸ μεγάλο δρᾶμα τοῦ Γολγοθᾶ μὲ τὸ χαροποιὸ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα τέρμα του. Στὰ γελαστὰ πρόσωπα τῶν ἀπλοϊκῶν γυναικῶν τοῦ χωριοῦ ποὺ ἔσπευσαν νὰ μᾶς προσφέρουν μαζί μὲ τὸ ἀδελφικὸ τους χαμόγελο και τὴν ἑλληνικὴ φιλοξενία τους ἀντικρύσαμε σ' ἓνα φευγαλέο ὄραματιστικὸ πέρασμα τίς γυναῖκες τοῦ Εὐαγγελίου τίς Μυροφόρες γυναῖκες ποὺ στάθηκαν οἱ πρωτόπορες τοῦ εὐαγγελισμοῦ, τῆς Ἀναστάσεως και εἶδαν πρῶτες τὸν ἀναστάντα ὄχι διδάσκαλον ἀπλοῦν πλέον, ἀλλὰ Θεόν. Τὸ Πάσχα στὸ ἑλληνικὸ χωριὸ και στὸ ἑλληνικὸ νησάκι προσφέρει μιὰ ξεχωριστὴ εἰκόνα και μιὰ ἀτμόσφαιρα μὲ βαθύτερο περιεχόμενο. Σκορπίζει προνομιακὰ τὴν εὐλογία τοῦ Λυτρωτῆ. Περιοῦσιος λαὸς ὁ ἑλληνικὸς λαός. Σ' αὐτὸ τὸ σὰν προσκύνημα ἐκδρομικὸ μας πέρασμα ἀντικρύσαμε και τὴν μεγάλη χαρὰ τῶν ἀνθρώπων — πολλῶν ἀνθρώπων — ποὺ στὴν μεγάλη ἡμέρα τοῦ Πάσχα εὐρῆκαν τὴν εὐκαιρία νὰ ἐγκαταλείψουν τίς μεγάλες πόλεις, γιὰ νὰ ξαναγυρῶσιν στὸ χωριὸ μὲ τὴν ἀγάπη και τίς ἀναμνήσεις τῶν παιδικῶν χρόνων του γιὰ τὴν γενέτειρά τους. Ἡ ἑορταστικὴ πνοὴ ἐθέρμαινε τίς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν και προσέφερε στὴν ἐντύπωσί μας τὸ θέαμα ἑνὸς συγκινητικοῦ κόσμου μὲ πλήρη τὴ συνοχὴ τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς και τοῦ ἑλληνικοῦ χριστιανικοῦ παλμοῦ. Τὸ Πάσχα στὸ χωριὸ! Τὸ Πάσχα στὸ νησί! Ἐνα ἀναβάπτισμα ζωῆς και δημιουργία μιᾶς καιούργιας ἀφετηρίας γιὰ τὴ θαρραλέα ἀντιμετώπισι τῆς βισπόλης τῆς εὐριεν.

B. ΗΛΙΑΔΗΣ

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὅποια ἔχουν σχέση πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν πρὸς τὸν «Ἐφημέριον» ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις εἰς αὐτοὺς θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας, εἴτε εἰς ἄλλην εἰδικὴν σελίδα.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ»
Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει στὶς ψυχὲς ἐνίοτε
νὰ ἰδοῦνε δράματα ὑπερφυσικά.

Ἀπὸ τὴν περιοδείαν τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ.

Ὁ μέγας Ἀπόστολος Θωμᾶς ἐπουλήθηκε ἀπὸ τὸν Κύριό του σὲ κάποιον ἔμπορον Ἀρβάνη, σὰν ἕνας δούλος πού ἤξερε περίφημα νὰ κτίζει· καὶ μαζί του ἔταξίδευσε στὴν Ἰνδία. Τὸν παρουσίασανε λοιπὸν στὸ Βασιλέα· κι' ὅταν τὸν ἀρώτησε γιὰ τὴν τέχνη του, τὸν διεβεβαίωσε, πὼς εἶναι περίφημος ἀρχιτέκτονας, καὶ τοῦ διηγήθηκε πολλὰ καὶ διάφορα, σχετικὰ μ' αὐτό. Καὶ πραγματικά, λένε, πὼς ἦτανε πολὺ σπουδαῖος τεχνίτης, ὅπως τὸ συμπεραίνει κανεὶς καὶ ἀπὸ τὴ φήμη πού σώζεται ὡς τώρα. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνος τοῦ ἐμπιστεύθηκεν ἕνα μεγάλο ποσὸ χρημάτων, καὶ τοῦ παρήγγειλε νὰ τοῦ κτίσῃ Ἀνάκτορο σὲ κάποιαν ὠραία τοποθεσίαν. Ἐπῆρε λοιπὸν τὰ χρήματα, πού ἦτανε ὀλάκαιρη περιουσία, καὶ τὰ ξόδιασε ὅλα σὲ διάφορους ἀναγκασμένους ἀνθρώπους.

Ἐπειτα λοιπὸν ἀπὸ λίγο, ἔστειλεν ὁ Βασιλεὺς κάποιους, ἐπίτηδες, γιὰ νὰ ἰδοῦνε καὶ νὰ τὸν πληροφορήσουνε κατόπιν πὼς πᾶνε οἱ οἰκοδομὲς· κι' αὐτοὶ τοῦ εἶπανε, γυρίζοντας, πὼς ὁ Θωμᾶς δὲν εἶχε βάλει ἀκόμη οὔτε θεμέλιο, καὶ πὼς ὅλα τὰ χρήματα πού τοῦ ἐμπιστεύθηκε τὰ καταξόδιασε στὴ φτωχολογία. Κι' ἀπὸ τὸ θυμὸ του, ἄναψε καὶ κόρωσε· καὶ διέταξε νὰ τοῦ φέρουνε παρευθὺς τὸν Ἀπόστολο, πισθάγκωνα δεμένο.

Κι' ὅταν τὸν ἔφεραν, τοῦ λέει — Τῶκτισες τὸ Παλάτι πού σὲ διέταξα; — Ναι τῶκτισα — τ' ἀπάντησεν ὁ Θωμᾶς — καὶ εἶναι περίφημο! Καὶ ὁ Βασιλεὺς, τοῦ εἶπε — Θὰ πάω καὶ θὰ τὸ ἰδῶ. Καὶ ὁ Ἀπόστολος τ' ἀπάντησε τότε — Ὅσο ζῆς, ποτέ σου δὲν θὰ τ' ἀξιωθῆς νὰ τὸ ἰδῆς. Σὰν θὰ φύγῃς ὅμως κάποτε ἀπὸ τὸν κόσμον μας αὐτόν, τότε θὰ τὸ καμαρώνῃς... καὶ δὲν θὰ τὸ χορταίνῃς...

Τὰ λόγια του αὐτά, ὁ Γουανδοφόρος (γιατὶ ἔτσι τὸν ἔλεγαν τὸν Βασιλεὺς ἐκεῖνο), τὰ πέρασε γιὰ κοροϊδία. Κι' ἐπειδὴ κι' ἔμαθε πὼς ὁ Θωμᾶς δὲν ἔχει τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ρούχο πού φορεῖ καὶ πὼς εἶναι θεόφτωχος, κι' ἀπελπίσθηκε πὼς δὲν θὰ πάρῃ ποτέ πίσω τὰ χρήματά του, ἀποφάσισεν ἐπάνω στὴν ἔξαψη τοῦ θυμοῦ του, νὰ τὸν γδάρῃ πρῶτα ζωντανό, κ' ὕστερα νὰ τὸν ρίξῃ στὴ φωτιά.

Ὁ Μεγαλοδύναμος ὁμως Θεός, πού ὅλα τὰ προλαβαίνει κι' ὅλα τὰ μεταστρέφει σύμφωνα μέ τὸ ἅγιο θέλημά του, ἐφανέρωσε καί στὴν περίστασι αὐτὴ τὸ μεγαλεῖό του, μέ μιὰν θανατικὴν ἀρρώστια πού ἔστειλε στὸν ἀδελφὸ τοῦ Βασιληᾶ τὸν Γάδ.

Αὐτός, περισσότερο κι' ἀπὸ τὸ Βασιληᾶν ἀκόμη, εἶχε στενοχωρηθῆ πού δὲν ἐκτισθήκανε τὰ Παλάτια. Κι' ὄχι μονάχα ἦτανε ξεφρενιασμένοι ἀπὸ θυμό, γιὰ τὴν κοροϊδίᾳ πού τοὺς ἔκανε ὁ Ἀπόστολος, ἀλλὰ κι' ἔσπρωχνε τὸν ἀδελφὸ του τὸ Βασιληᾶ, νὰ τὸν τιμωρήσῃ τὸ γρηγορώτερο. Ἐν τῷ μεταξύ ὁμως ἀπόθανε. Κι' ἔτσι, ὁ θάνατός του αὐτὸς ἐγένηκεν αἰτία νὰ πάρῃ ἄλλον ὅλων διόλου δρόμο καί ἡ καταδίκη σὲ θάνατο τοῦ Ἀποστόλου. Γιατί, καταθλιμμένοι ὅπως ἦτανε, ὅλοι τους, εἶχανε τὸ νοῦ τους στὸ πῶς θὰ κάνουνε τὴν κηδεῖα, καί τὸν ἐλησημονήσανε ἐκεῖνο.

Ἀλλὰ ὁ Παντοδύναμος Θεός «πού δὲν θέλει τὸ θάνατο τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ὡσότου νὰ μετανοήσῃ κι' ὡσότου νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀληθινὴ ζωή», ἔθαυματούργησε κι' ἐδῶ. Γιατί οἱ Ἄγγελοι, πού ἐπήρανε τὴν ψυχὴ τοῦ Γάδ, τὴν ἐγυρίζανε καί τῆς ἐδείχνανε τίς κατοικίες, πού μένουνε σ' αὐτὲς αὐτοὶ πού σώζονται. Καί ἡ ψυχὴ τοῦ Γάδ, σὰν εἶδε μιὰν ἀπ' αὐτὲς, τόσο πολὺ ἐσκλαβώθηκε ἀπὸ τὴν ὁμορφιά της, τὸ μεγαλεῖό της καί τὴν ἀνείπωτη λαμπράδα της, πού παρακαλοῦσε ὀλοένα τοὺς Ἄγγελους πού τὴ γυρίζανε ἐδῶ κι' ἐκεῖ, νὰ τὸν ἀφήσουνε νὰ μείνῃ σ' ἓνα ἀπὸ

τ' ἀμέτρητα κελλιά της· κι' ἄς ἦτανε καί τὸ πιὸ τελευταῖο.

Αὐτοὶ ὁμως δὲν τὸ παραδεχόντανε· καί τοῦλεγαν, πῶς τὸ Παλάτι αὐτὸ εἶναι τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ Γουανδοφόρου· πῶς αὐτὸς μονάχα τὸ ὀρίζει, κι' ὅτι τοῦ τῶχε κτίσει ὁ ξενοφερμένος Θωμᾶς. Καί σὰν τᾶκουσεν αὐτά, τοὺς παρακαλοῦσε πολὺ θερμότερα ἀκόμη, νὰ τὸν ἀφήσουνε νὰ πάῃ, γιὰ λίγο, στὸν ἀδελφὸ του καί νὰ τ' ἀγοράσῃ...

Τί ἀπογίνηκε λοιπόν;

Ὁ Θεός, πού μέ τὸ νεῦμά του κυβερνᾷ τὰ Σύμπαντα, εὐδόκησε νὰ γυρίσῃ στὸν κόσμον ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου· κι' ἔτσι κι' ὁ θεῖος Ἀπόστολος νὰ σωθῆ ἀπὸ τὸ θάνατο, καί νὰ σωθοῦνε καί ἀμέτρητες ἄλλες ψυχὲς ἀπὸ τὴν Ἀνάστασιν ἐκείνη.

Τὴν ὥρα λοιπόν πού ἐσαβανοφορούσανε τὸν Γάδ καί ἦτανε ἔτοιμοι νὰ τὸν ἐνταφιάσουνε, ἐνοιώσανε νὰ παίρῃ ξαφνικὰ ζωὴ καί πνοὴ τὸ νεκρὸ, ὡς ἐκείνη τὴ στιγμὴ, καί ἄψυχο σῶμά του· κι' ἐτρέξανε παρευθὺς στὸ Βασιληᾶ τὸ Γουανδοφόρο καί τοῦ διη-

γηθήκανε κατάπληκτοι, αὐτὸ πού συνέβαινε. Κι' ἐκεῖνος ἔτρεξε παρευθὺς βιαστικὰ κοντὰ στὸν ἀδελφὸ του.

Καὶ τότες — ὦ τοῦ θαύματος — ἀνοιξεν ἀμέσως τὰ σφραγισμένα ἀπὸ τὸ θάνατο χεῖλη του, καὶ τὸν παρακαλοῦσε, λέγοντάς του. — Σοῦ τὸ ζητῶ γιὰ χάρη, Ἀδελφέ μου, καὶ σοῦ τὸ ἀξιῶνω. Πούλησέ μου, τὸ Παλάτι πού ἔχεις στὸν οὐρανὸ καὶ πού σοῦ τῶκτισεν ὁ Χριστιανὸς ὁ Θωμᾶς.

Ἐξετάζοντας λοιπὸν ὁ Βασιληᾶς, μὲ προσοχή, τὰ ἔσα τοῦλεγε, ἐκατάλαβε πὼς ὁ Θωμᾶς ἦτανε ἀποσταλμένος ἀπὸ τὸ Θεό· κι' ὅτι ὁ Θεὸς πού ἐκήρυττεν, αὐτὸς ἦτανε ὁ μόνος ἀληθινὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός. Κι' ἀμέσως κι' αὐτὸς καταλάμφθηκεν ἀπὸ τὴν πίστη καὶ εἶπε, ἀπαντώντας, στὸν ἀδελφὸ του:

— Δὲν ἔχω τὴ δύναμη, ἀδελφέ μου, νὰ σοῦ τὸ δώσω τὸ Παλάτι, πού μοῦ ζητᾶς· μὰ οὔτε καὶ εἶναι εὐκόλο νὰ τ' ἀποκτήσῃ κανεὶς. Γιατὶ πρέπει νὰ πάω ὁ ἴδιος ἐκεῖ, γιὰ ν' ἀποκτήσω τὴν κυριότητά του. Θὰ σοῦ δώσω ὅμως τὸν ἄνθρωπο, πού θὰ μπορέσῃ, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, νὰ σοῦ κτίσῃ ἕνα παρόμοιο.

Καὶ τοῦ παρουσίασε τὸ Θωμᾶ, πού εἶχε διατάξει νὰ τοῦ βγάλουνε ἀπὸ τὴ φυλακὴ καὶ νὰ τὸν λύσουνε ἀπὸ τὰ δεσμά του. Καὶ οἱ δύο τους δὲ μαζί, ἐπέσανε ἐμπρὸς στὰ πόδια του, καὶ τὸν ἰκετεύανε νὰ τοὺς συγχωρέσῃ γιὰ τὸ κακό, πού ἀπὸ ἀγνοιά τους τοῦ εἶχανε κάνει, καὶ νὰ τοὺς φανερώσῃ τὸ Θεὸ πού αὐτοὶ δὲν τὸν ξέρουν καθὼς καὶ τὰ θελήματά του. Καὶ ἔλεγαν, πὼς στὸ ἐξῆς θὰ ζοῦνε σύμφωνα μ' αὐτά, γιὰ ν' ἀπολαύσουν τὰ αἰώνια ἐκεῖνα ἀγαθὰ, πού ὁ Γὰδ ἠμπόρεσε νὰ ἰδῇ τὴν ὑπέρκολλη εἰκόνα τους.

Καὶ ὁ θεὸς Ἀπόστολος ἐξεπλάγηκε γιὰ τὸ ἀπροσμέτρητο βάθος τῆς Πρόνοιας τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν εὐχαρίστησε, μὲ δάκρυα. Κι' ἔπειτα ἀφοῦ τοὺς εὐλόγησε καὶ τοὺς δυὸ καὶ τοὺς ἐκατήχησε, τοὺς ἐβάφτισε, στ' ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Κι' ἔπειτα ἀπὸ αὐτοὺς ἐβάφτισε καὶ ἀναρίθμητα πλήθη Ἰουδαίων.

Ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ ἁγίου Παχώμιου.

Κάποτε πού ὁ μεγάλος Παχώμιος εἶχε πάει σ' ἕνα ἀπὸ τὰ Μοναστήρια του, τὸν ἐπληροφορήσανε, πὼς κάποιος ἀδελφὸς πού ἔμενε στὸ Μοναστήρι τῶν Χηνοβοσκῶν ἦτανε κατάκοιτος ἀπὸ βαρεῖαν

ἄρρώστια, κι' ὅτι ζητοῦσε νὰ τὸν καταξιώσει μὲ τὴν εὐλογία του.

Σὰν τᾶκουσεν λοιπὸν αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἐξεκίνησε νὰ πάη κοντά του. Μόλις ὁμως ἔφθασεν ὡς δυὸ-τρία χιλιόμετρα ἀπόσταση ἀπὸ ἐκεῖ πού ἐμόναζε ὁ ἄρρωστος ἐκεῖνος ἀδελφός, ἄκουσε ψαλμωδίες καὶ φωνές ἁγίες καὶ θαυμαστὲς πού ἐπλημμύριζαν τὸν ἀγέρα· κι' ὅταν ἐπρόσεξε, εἶδε τὴν ψυχὴ τοῦ ἀδελφοῦ πού ἀνέβαινε πασίχαρη πρὸς τὴ μακαριστὴ ζωὴ, περιτριγυρισμένη ἀπὸ Ἄγγέλους πού ἔψαλλαν.

Οἱ ἄλλοι ὁμως ἀδελφοὶ πού τὸν ἀκολουθοῦσαν, οὔτε εἶδαν οὔτε κι' ἀκούσαν τίποτα, παρὰ τὸν ἐβλέπανε πού ἔστεκε κι' ἐκύτταζε κατὰ τὴν Ἀνατολή· καὶ γι' αὐτὸ τὸν ἐρωτήσανε. — Γιατί, Πατέρα μου ἐστάθηκες; Ἄς τρέξωμε λίγο, γιὰ νὰ τὸν προλάβωμε.

Κι' αὐτὸς τοὺς ἀπάντησε. — Ἄσκοπα τρέχομε γιατί ἀπὸ τὴν ὥρα πού ἐστάθηκα, τὸν ἀδελφὸ μας αὐτὸν βλέπω, πού τὸν πᾶνε, μὲ συνοδεία, στὴν αἰώνια ζωὴ. Κι' ὅταν τὸν παρακάλεσαν νὰ τοὺς διηγηθῆ πῶς τὴν εἶδε τὴν ψυχὴ του, τοὺς ἀνιστόρησε τὰ πάντα, ἀκριβῶς ὅπως συνέβηκαν.

Μερικοὶ δὲ ἀπὸ αὐτοὺς ἐπήγαν κι' ὡς τὸ Μοναστήρι. Κι' ὅταν ἐζητήσανε νὰ τοὺς εἰποῦνε ποιὰν ὥραν ἐξεψύχησεν ὁ Ἀδελφός, ἐξακριβῶσανε, πῶς ἦτανε ἀκριβῶς ἡ ὥρα ἐκείνη πού τὸν ἔβλεπεν ὁ ἅγιος Πατέρας νὰ τὸν ὀδηγοῦνε οἱ ἄγγελοι στοὺς οὐρανοὺς.

Λίγα λόγια τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ.

Φοβερὴ καὶ τρομερὴ εἶναι, ἀδελφοί μου, ἡ ὥρα τοῦ θανάτου. Γιατί τὴν ὥρα πού βγαίνει ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα, παραστέκουνε ὅλα τῆς τὰ ἔργα, καλὰ καὶ κακὰ πού ἔκαμε στὴ ζωὴ αὐτῆ· ἐπίσης καὶ ἄγγελοι, πού προσπαθοῦνε καὶ πού ἀγωνίζονται νὰ τὴν ἀποτραβήξουνε ἀπὸ τὸ σῶμα.

Βλέπει λοιπὸν ἡ ψυχὴ τοῦ ἁμαρτωλοῦ τὰ ἔργα τῆς καὶ τρέμει νὰ βγῆ. Ἐπειδὴ ὁμως τὴν ἐξαναγκάζουνε στανικά τῆς οἱ ἄγγελοι, μὰ καὶ φοβᾶται γιὰ τὰ ὅσα ἔκανε, γυρνᾷ πρὸς τὰ ἔργα τῆς καὶ τοὺς λέει καταφοβισμένη — Δόστε μου μιᾶς ὥρας προθεσμία, καὶ θὰ βγῶ. Κι' αὐτὰ τῆς ἀποκρίνονται, μὲ μιὰ φωνή, καὶ τῆς λένε. — Παιδιά δικά σου εἴμαστε· καὶ γι' αὐτὸ μαζί καὶ θὰ παρουσιασθοῦμε στὸ Θεό. Κι' ἔτσι, μὲ τρεμουλά καὶ μὲ κλάμματα καὶ μὲ μοιρολόγια, χωρίζεται ἀπὸ τὸ σῶμα, καὶ φεύγει γιὰ νὰ παρασταθῆ στὸ αἰώνιο Δικαστήριον.

Στὸ Γεροντικόν.

Ἐνας σεβασμιος Γέροντας διηγήθηκε, πῶς ζοῦσε μιὰ γρηὰ καλόγρηα, πού εἶχε πάρα πολὺ προκόψει στὴν ἀρετὴ καὶ στὸ φόβο

τοῦ Θεοῦ. Κι' ὅταν — μᾶς εἶπε — τὴν ἀρώτησε κάποτε, ἀπὸ ποιᾶν αἰτία παρακινήθηκε νὰ γίνῃ Μοναχὴ, τοῦ ἀνιστόρησεν καὶ τοῦ εἶπεν αὐτά.

— Ἐγώ, πολυχρονεμένη μου Γέροντα, σὰν ἤμουνα παιδί, εἶχα ἕνα φρόνιμον καὶ καλωσυνάτον πατέρα· πού ἦτανε ὁμως ἄρρωστος καὶ βαρεμιάρης καὶ τὸν περισσότερο καιρὸ ἦτανε κρεβατωμένος. Καὶ ἦτανε τόσο πολὺ ἀφοσιωμένος στὴ δουλειά του, πού πολὺ σπάνια κατέβαινε στὸ παζάρι, νὰ συντυχαίνη μ' ἄλλους ἀνθρώπους. Κι' ὅσες φορές ἦτανε στὴν ὑγεία του, καταγινότανε μὲ τὰ χωράφια του· κι' ἔτσι περνώντας τὴ ζωὴ του, ἐσόδιαζε στὸ σπίτι τὸν καρπὸ τους. Καὶ ἦτανε ἀκόμη καὶ τόσο λιγόλογος, πού ὅλοι ὄσοι δὲν τὸν ξέρανε, ἐνομίζανε πὼς ἦτανε βουβός.

Εἶχα δὲ καὶ μιὰ μητέρα, πού ἦτανε ὅλως διόλου τὸ ἀντίθετο ἀπὸ τὸν πατέρα μου. Γιατί δὲν ἀφῆνε λόγο νὰ πέση γιὰ τὸ καθετί· καὶ δὲν ἐνδιαφερότανε μονάχα γιὰ τὰ δικά μας ζητήματα, μὰ καὶ γιὰ τὰ ἰντερέσα ὅλου τοῦ κόσμου. Κι' ἔτσι δὲν ἐσταματοῦσε τὸ στόμα της ἀπὸ τὴν πολυλογία μὲ τὸν καθένα, καὶ δὲν τὴ θυμοῦμαι οὔτε μιὰ στιγμή νὰ σωπαίνη. Καὶ ἦθ' ἀντιλογοῦσε καὶ φιλονεικοῦσε μὲ κάποιον, ἢ ἔλεγε ἀσυναρτησίες καὶ βρωμύλογα. Καὶ συχνὰ μάλιστα ἔκανε καὶ παρέα μὲ ἀκολάστους ἀνθρώπους κι' ἔπιπε κρσσί κι' ἐμεθοῦσε· καὶ ἦτανε σπάταλη καὶ πολυέξοδη, σὰν μιὰ κοινὴ γυναῖκα. Κι' ἔτσι τὸ σπίτι μας κακοκυβερνιότανε. Καὶ μολονότι εἶχαμε πολλὰ ὑποστατικά, δὲν μᾶς ἐπαρκοῦσανε γιὰ νὰ ζήσωμε· γιατί ὁ συγχωρεμένος ὁ πατέρας μου σ' αὐτὴν εἶχεν ἐμπιστευθῆ τὸ κυβέρνιο τοῦ σπιτικοῦ μας.

Κι' ὁμως, ἐνῶ ἐζοῦσε μιὰ τέτοια ζωὴ, ποτέ της δὲν ἀρρώστησε καὶ ποτέ της δὲν εἶπεν ὠχου· ἀλλὰ ἦτανε σ' ὅλη της τὴ ζωὴ γερὴ καὶ τὸ κορμί της ἀταλαιπώρητο. Συνέβηκε λοιπὸν νὰ μᾶς ἀφήση χρόνους ὁ πατέρας, πού τὸν εἶχανε καταβάλει οἱ πολύχρονες ἀρρώστειες. Καὶ τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου του ἐξέσπασε μιὰ φοβερὴ νεροποντὴ, μὲ βροντὲς καὶ μ' ἀδιάκοπες ἀστραπές· κι' ἐγένηκε τέτοιος κατακλυσμὸς, πού τρία μερόνυκτα δὲν τολμούσαμε νὰ ξεμυτίσωμε ἀπὸ τὸ σπίτι, καὶ τὸν κρατούσαμε νεκρὸ καὶ ἄθαφτο μέσα στὸ δωμάτιο. Καὶ οἱ συντεπίτες μας, πού ἐβλέπανε τὴν κακοκαιρίαν αὐτὴν ἐλέγανε. — Τί κακὸν ἄνθρωπο εἶχαμε ἀνάμεσά μας καὶ δὲν τὸ ξέραμε, ἀλλοίμονό μας· γιατί, δίχως ἄλλο, αὐτὸς ἦτανε θεομίσητος, καὶ γι' αὐτὸ ὁ μεγαλοδύναμος δὲν ἀφῆνει οὔτε νὰ τὸν θάψουνε.

Ἔμεῖς ὁμως, γιὰ νὰ μὴν ἀρχίσῃ ἡ ἀποσύνθεσι μέσα στὸ σπίτι,

κι' ἔτσι νὰ μὴ μπορούμε νὰ σταθοῦμε σ' αὐτό, τὸν ἐσηκώσαμε· καὶ μολονότι ἐξακολουθοῦσε νὰ βρέχη ἀπὸ σταμνιοῦ, κατωρθώσαμε καὶ τὸν θάψαμε. Ἔτσι ἡ μητέρα μου εἶχε τώρα περισσότερη ἐλευθερία νὰ ζῆ ὅπως ἤθελε· κι' ἐγένηκε πιὸ ἀδιάντροπη καὶ περισσότερο σπάταλη· καὶ τὸ σπίτι μας κατάντησε σωστό χαμαιτυπιεῖο, καὶ σὲ λίγο καιρὸ ἐφθάσαμε σὲ ἀνέχεια· γιατί ὁ,τι εἶχαμε καὶ δὲν εἶχαμε τὸ καταξόδιασε.

Ἔστερα ἀπὸ ἄρκετὰ χρόνια μᾶς ἄφηκε χρόνους κι' αὐτὴ· καὶ τῆς ἐγένηκε τέτοια κηδεῖα, πού θαρρεῖς πῶς ὅλα συνεργήσανε σ' αὐτό· ἀκόμη καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα. Κι' ὅταν μετὰ τὸ θάνατό της, εἶχα πλέον ἀποκατασταθῆ κι' ἐγὼ σὲ νέα κοπέλλα, ἀρχίσανε τότες νὰ ξυπνοῦνε μέσα μου καὶ νὰ μὲ γαργαλίζουνε λογιῆς λογιῆς ἐπιθυμίες, καὶ μιὰ βραδυὰ ἔπεσα σὲ συλλογὴ· κι' ἔλεγα μέσα μου. — Ποιὰ ζωὴ νὰ διαλέξω; ποιὸ εἶναι προτιμώτερο; νὰ διαλέξω τὴ ζωὴ τοῦ πατέρα μου καὶ νὰ ζήσω σὰν κι' αὐτὸν συνετὰ καὶ φρόνιμα καὶ ἐνάρετα; μὰ ἐκεῖνος, μὲ τὴ ζωὴ του αὐτὴ, ὄχι μονάχα δὲν ἐχάρηκε τὸν κόσμον· μὰ κι' ἐβασανίσθηκε ἀπὸ τὶς ἀρρώστιες· καὶ τὸν ἐφάγανε οἱ καυμοί· καὶ στὸ τέλος ἀπόθανε καὶ δὲν μπορούσαμε οὔτε νὰ τὸν κηδέψωμε, ὅπως γίνεται σ' ὄλους! Ἄν ἄρесе λοιπὸν ἡ διαγωγή του στὸ Θεό, γιατί τὸν ἄφησε νὰ δοκιμάσῃ τόσες πίκρες καὶ τόσα κακά;

Πῶς ἔζησε δὲ ἡ μητέρα μου; δὲν ἦτανε παραδομένη πάντα της στὴν καλοπέραση καὶ στὶς ἡδυπάθειες; καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἐπέρασε τὴ ζωὴ της ξέγνοιαστα καὶ δίχως ν' ἀρρωστήσῃ ποτέ της! Παρόμοια λοιπὸν πρέπει νὰ ζήσω κι' ἐγὼ. Καλύτερα νὰ πιστεύω στὰ μάτια μου παρὰ στὰ λόγια καὶ τὰ παραμύθια τῶν ἄλλων! Κι' ὅταν τ' ἀποφάσισα ἡ κακομοιριασμένη αὐτὸ κι' ἔκλινα ὀριστικὰ στὸ ν' ἀκολουθήσω τὰ χυῖα τῆς μητέρας μου, μ' ἐπῆρεν ἡ νύχτα· καὶ σὰν ἔπεσα νὰ κοιμηθῶ εἶδα στὸν ὕπνο μου νὰ στέκεται ἀπὸ πάνω μου ἓνας ἄνδρας ψηλόκορμος καὶ φοβερὸς στὴν ὄψη του, πού μὲ κύτταζε μ' ἄγρια βλέμματα, καὶ μ' ἀρώτησε θυμωμένα καὶ μὲ τραχειὰ φωνή. — Πές μου τί συλλογίζόσουνα; τί λογισμοὺς ἐκλῳθες μέσα στὴν καρδιά σου; Κι' ἐγὼ καταφοβήθηκα καὶ δὲν εἶχα τὰ θάρρητα, οὔτε νὰ τὸν κυττάξω. Καὶ τότες ἐκεῖνος μὲ ξαναρώτησε, μὲ τὴν ἴδια βαρεῖα καὶ τραχειὰ φωνή. — Ἐμπρός! πές μου, ποιὰ εἶναι ἡ ἀπόφαση πού πῆρες;

Καὶ σὰν μὲ εἶδε πού παράλυσα ἀπὸ τὸ φόβο μου καὶ πῶς ἐσάστισε τὸ μυαλό μου, ἀρχισε νὰ μ' ἀραδιάζῃ αὐτός, τὸ κάθετί πού ἔβαλα στὸ νοῦ μου. Κι' ἐγὼ, ὅταν ἐξεθάρρεψα λίγο, κι' ἐπειδὴ μοῦτανε ἀδύνατο νὰ τ' ἀρνηθῶ αὐτά, τὸ γύρισα στὰ παρακάλια κι' ἀρχισα νὰ τὸν ἰκετεύω νὰ μὲ συγχωρήσῃ καὶ νὰ μὴ μὲ ξεσυνερισθῇ. Κι' ἐκεῖνος μ' ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ μοῦ εἶπε: — Ἐλα μαζί μου, νὰ

δῆς, ἀτή σου καὶ μὲ τὰ μάτια σου, καὶ τὸν πατέρα σου καὶ τὴ μητέρα σου. Καὶ ὕστερα διάλεξε μόνη σου, τίνος ἀπὸ τῶν δυὸ τῆ ζωῆ προτιμᾷς.

Μ' ἐτράβηξε λοιπὸν καὶ μ' ἐπῆγε σὲ μιὰ μεγάλη πεδιάδα πού ἔμοιαζε σὰν Παράδεισο καὶ εἶχε λογιῆς λογιῆς δένδρα, πού ἡ ὁμορφιά τους εἶναι ἀνείπωτη μὲ τὰ λόγια, καὶ πού ἦταν παραφορτωμένα ἀπὸ κάθε εἶδους ὀπωρικά. Ἐνῶ λοιπὸν ἐπεδιόβαζα μαζί του ἐκεῖ, παρουσιάσθηκε μπροστά μου ὁ πατέρας μου καὶ μὲ ἀγκάλιασε καὶ μὲ καταφιλοῦσε καὶ μ' ἀποκαλοῦσε — «ἀγαπημένο μου παιδί...» Κι' ἐγὼ ἔπεσα στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸν παρακαλοῦσα νὰ μείνω μαζί του! Κι' αὐτὸς μ' ἀπάντησεν. — Αὐτὸ πού μοῦ ζητᾷς, παιδί μου, δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ τώρα. Ἄν ὅμως θελήσης ν' ἀκολουθήσης τὸ παράδειγμα τὸ δικό μου, σὲ λίγο καιρὸ, θάρθῃς κι' ἐσὺ ἐδῶ. Μὰ ἐγὼ δὲν ἔπαυα νὰ τὸν παρακαλῶ. Καὶ τότε ἐκεῖνος πού μὲ συνώδευε μὲ πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ μοῦ εἶπε. — Ἔλα τώρα νὰ ἰδῆς καὶ τὴ μητέρα σου. Καὶ κατόπιν κρίνε μονάχη σου κι' ἀποφάσισε ποιὸ δρόμο πρέπει νὰ διαλέξης.

Μ' ἐπῆγε λοιπὸν καὶ μ' ἐσταμάτησεν ἐμπρὸς ἀπὸ ἕνα σπίτι, πού ἦταν ζωσμένο ἀπὸ σκοτάδι, καὶ γεμάτο ἀπὸ ἀναταραχὴ κι' ἀπὸ βρουχητὰ καὶ μουδεῖξε κι' ἕνα ἀναμμένο καμίνι, πού οἱ φλόγες του ἔκυματοῦσαν κι' ἀναβράζανε, καὶ πού ἀπὸ πάνω του τὸ ἔφρουρούσαν κάμποιοι, πού τοὺς ἐβλεπεσ καὶ σ' ἔπιανε τρομάρα. Κι' ὅταν ἔρριξα τὴ ματιά μου στὸ καμίνι αὐτὸ, εἶδα μέσα σ' αὐτὸ τὴ μητέρα μου, πού ἦταν βυθισμένη μέσα στὴ φωτιά, ὡς τὸ λαιμὸ της καὶ γύρω τριγύρω της ἐσαλεύανε ἀμέτρητα σκουλήκια πού τὴν ἐτρώγανε καὶ τὴν ἔκαναν νὰ φωνάζῃ σπαρακτικὰ κι' ἀπὸ τοὺς πόνους πού ἐδοκίμαζε, ἐκτυπούσαν κι' ἐτρίζανε τὰ δόντια της.

Καὶ μόλις μ' ἀντίκρυσεν κι' ἐκείνη, ἐξέσπασε στὰ κλάμματα καὶ μ' ἐφώναζε καὶ μουῦλεγε. — Ἀβάσταγοι, παιδί μου, εἶναι οἱ πόνοι μου καὶ ἀκοίμητο — ἀλοίμονό μου — εἶναι τὸ μαρτύριό μου! Ὡμέ, τῆς συφοριασμένης! γιὰτὶ γιὰ μιὰ τιποτένια ἀπόλαυση, ἔσυρα ἐπάνω μου μιὰ τέτεια κόλαση! Ἀλλοίμονό μου, τῆς δυστυχισμένης! γιὰτὶ γιὰ προσωρινὲς ἡδονές, βασανίζομαι τώρα αἰώνια. Σπλαγχνίσου ὅμως, παιδί μου τὴ μητέρα σου πού καίγεται καὶ λυώνει μέσα σὲ μιὰ τέτοια φωτιά! Συλλογίσου, πὼς σ' ἀνάθρεψα καὶ σ' ἐμεγάλωσα καὶ συμπόνεσέ με· κι' ἄπλωσε τὸ χέρι σου καὶ βγάλε με ἀπὸ ἐδῶ μέσα.

Κι' ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν ἐτολμοῦσα νὰ τὸ κάνω, κι' οὔτε κι' ἔκανα ἕνα βῆμα γιὰ νὰ τὴν πλησιάσω, ἀπὸ τὸ φόβο αὐτῶν πού ἐπιτηρούσανε, ξανάρχισε πάλιν ἐκείνη τὰ κλάμματα καὶ τὰ μοιρολόγια της. — Βοήθησέ με, παιδί μου, καὶ μὴ καταφρονέσης τὰ κλάμματά μου! Σπλαγχνίσου παιδί μου, μιὰ πού τὴ βλέπεις νὰ βασανίζεται τόσο τρομερὰ μέσα σ' αὐτὴ τὴ λαυρισμένη φωτιά καὶ πού τὴν τρῶνε,

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΩΝ

ΜΙΧΑΙΑΣ

Ἐζησε τὸν καιρὸ τοῦ προφήτη Ἡσαΐα καὶ καταγόταν ἀπὸ τὴν πόλιν Μωρασθεὶ τοῦ Ἰούδα. Τὸ βιβλίον του ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑπτὰ κεφάλαια καὶ περιέχει ἀποκαλυπτικούς λόγους, πού ἐξαίρουν τὴν θεία δικαιοσύνη, τονώνουν τὴν ἐλπίδα κι' ἀνοίγουν ἐνώπιον τῆς ψυχῆς τοὺς ὀρίζοντας τοῦ θείου ἐλέους. Στὸ πέμπτον κεφάλαιον, περιλαμβάνεται καὶ προφητεία γιὰ τὴ γέννησι τοῦ Κυρίου.

«Ἴδου Κύριος ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ καὶ καταβήσεται καὶ ἐπιβήσεται ἐπὶ τὰ ὕψη τῆς γῆς» (ἀ' 3).

Ὁ στίχος αὐτός, ἂν καὶ τὸ νόημά του εἶναι διαφορετικόν, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὰ συμφραζόμενα, μπορεῖ ὡστόσο νὰ χρησιμοποιηθῆ σὰν μιὰ ὡραία εἰκόνα σχετικὴ μὲ τοὺς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τότε πού ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ κατέβηκε εἰς τὴν γῆ, δὲν παύει νὰ βρῖσκεται ἀνάμεσά μας. Ἄλλὰ ἂν κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανόν, δὲν σημαίνει ὅτι δὲν στέκεται σὲ κάποιον ὕψος πάνω ἀπὸ τὴν γῆ. Εἶναι μὲν κατεβασμένος ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ κι' ἐπιβιβασμένος «ἐπὶ τὰ ὕψη τῆς γῆς». Μπορεῖ κανεὶς νὰ φαντασθῆ αὐτὰ τὰ ὕψη ὡς ἔμψυχα καὶ νὰ τὰ ταυτίσῃ πρὸς τοὺς ποιμένες καὶ διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας, πού ὑποβαστάζουν μὲ τὸν ὑψηλὸ βίον τους καὶ τὸ ἀγγελοζήλευτο ἀξίωμα

~~~~~
δίχως νὰ σταματοῦνε ποτέ, τὰ σκουλήκια!

Κι' ἐγὼ πού τὴν ἐσυμπόνεσα βαθειὰ μέσα στὴν καρδιά μου, ἀπλωσα τὸ χέρι μου, γιὰ νὰ τὴν σύρω ἔξω. Ἀλλὰ μόλις μ' ἄγγιξεν ἡ φωτιά, ἐπόνεσα φοβερὰ κι' ἄρχισα νὰ ξεφωνίζω καὶ νὰ βογγῶ καὶ νὰ κλαίω. Κι' ἀπὸ τὶς φωνές μου κι' ἀπὸ τὰ κλάμματά μου ξυπνήσανε ἀλαφιασμένοι ὅλοι οἱ δικοί μου μέσα στὸ σπίτι· κι' ἀφοῦ ἀνάψαν τὶς λάμπες, ἐτρέξανε ὅλοι τοὺς κοντὰ μου καὶ μ' ἐρωτοῦσανε ὅλοι τοὺς τί ἔπαθα καὶ γιὰτί κλαίω.

Κι' ὅταν συνῆλθα σὲ λίγο, τοὺς διηγήθηκα αὐτὰ πού εἶδα. Κι' ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή, ἐδιάλεξα, μὲ ζῆλον μεγάλο, τὴ ζωὴ τοῦ πατέρα μου· καὶ παρακάλῳ, νύχτα καὶ ἡμέρα, τὸ Θεὸν νάχω κι' ἐγὼ τὴν ἴδια μοῖρα· καὶ νὰ πάω κι' ἐγὼ, ἐκεῖ πού βρῖσκεται κι' αὐτός. Γιατί ὀλοφάνερα καὶ χεροπιαστὰ ἔμαθα, μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, ποιῆς τιμὲς καὶ ποιῆς δόξες περιμένουνε αὐτοὺς πού ζοῦνε σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ποιῆς φρικτὲς τιμωρίες ἐκείνους, πού σπαταλοῦνε τὴ ζωὴ τους στὶς ἡδονὲς καὶ στὶς ἡδυπάθειες.

Μετάφρ. ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

τους τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ σὰν λυχνίες τὸ φῶς καὶ πού κάτω ἀπὸ τὰ εἶδη τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου τὸν κρατοῦν στὰ χέρια τους.

«Τίς ἡ ἀσέβεια τοῦ Ἰακώβ; Οὐ Σαμάρεια; Καὶ τίς ἡ ἁμαρτία οἴκου Ἰούδα; Οὐχὶ Ἱερουσαλήμ; (α' 5). Τὸ περιούσιο ἔθνος, ἐκεῖνο τὸν καιρὸ, εἶχε χωρισθῆ σὲ δύο βασιλεία, τὸ ἓνα μὲ πρώτη πόλι τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ τὸ ἄλλο μὲ πρώτη πόλι τὴ Σαμάρεια. Ἡ Ἱερουσαλήμ, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴ στιχομυθία τοῦ Κυρίου μὲ τὴν ἁμαρτωλὴ γυναῖκα τῆς πόλεως Συχάρ, πού ἀναφέρεται στὸ ἅγιο Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννη, εἶχε φυλάξει ἀδιάφθορο τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ. Ὡστόσο κι' οἱ δύο αὐτὲς πόλεις καταδικάζονται ἐδῶ, ἡ μία ὡς ἀσέβεια καὶ ἡ ἄλλη ὡς ἁμαρτία. Γιατί; Διότι, ἡ ὀρθοδοξία δὲν ἔχει σημασία ἂν δὲν εἶναι ὁμόζυγη μὲ τὴν ὀρθοπραξία.

Ἡ μαρτυρία τῆς ὀρθοδοξίας δὲν γίνεται μόνο μὲ τὴν ὁμολογία τῆς ἀκηλίδωτης πίστεως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ ἀρμόζοντα σ' αὐτὴ τὴν πίστι ἔργα. Ἰδοὺ ἡ διπλῆ ἐπιδίωξι, πού πρέπει νὰ ἀπορροφᾷ τοὺς ὀρθοδόξους ποιμένες.

«Κατεδιώχθητε οὐδενὸς διώκοντος» (β' 11). Πολλὲς καὶ βαρεῖες εἶναι οἱ συνέπειες τῆς ἁμαρτίας καὶ ποικιλότερα καὶ σκληρὰ εἶναι τὰ δεινὰ πού συνεπάγεται ἡ ἀποστασία ἀπὸ τὸν Θεό. Ἀλλὰ ἡ ψυχὴ πού ξεμακραίνει ἀπ' αὐτόν, ὑποφέρει ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό της πρὶν ἀπ' ὅλα. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄγραπτος μέσα της κι' ἡ θύμησίς του τὴν καταδιώκει ἀκόμη κι' ὅταν δὲν ὑπάρχουν γύρω της γεγονότα, πού νὰ τῆς θυμίζου ὀδυνηρὰ τὴν ἀποστασία της. Στὸ μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως προσέρχονται ψυχὲς πού συνήθως τίς οἰστηλάτησε καὶ τίς ἔφερε ὡς ἐκεῖ ἡ θλίψις τῶν συνεπειῶν. Ὑπάρχουν, ὅμως καὶ ψυχὲς πού ἔφθασαν καταδιωγμένες μόνο ἀπὸ τὴ φωνὴ τῆς συνειδήσεως.

«Οἱ ἱερεῖς αὐτῆς μετὰ μισθοῦ ἀπεκρίναντο» (γ' 11). Στὴν Καινὴ Διαθήκη, εἶναι γραμμένο ὅτι εἶναι ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ του κι' ὅτι ὅποιος δουλεύει στὸν ναὸ εἶναι δίκαιο κι' ἐπιβαλλόμενο νὰ τρέφεται ἀπὸ τὸν ναό. Δὲν εἶναι, ὅμως, καθόλου ἐπιτρεπτό νὰ κανονίζη ὁ λειτουργὸς τὴν ἐκπλήρωσι τῆς ἀποστολῆς του ἀπὸ τὸ εἶδος καὶ τὸ ποσὸ τῶν ὑλικῶν ἀμοιβῶν. Εἴτε αὐτὲς ὑπάρχουν εἴτε δὲν ὑπάρχουν, κάθε φορὰ ἐκπληρώνει στὸ ἀκέραιο τὴν ἀποστολὴ του, ἀδιαφορῶντας ἀπέναντί τους. Τὸ νὰ κινή τὸν ἱερέα ὁ ἦχος τοῦ νομίματος κι' ὄχι ἡ προτροπὴ τοῦ Πνεύματος, εἶναι φοβερὸ κι' ἀξιοθρήνητο πρᾶγμα.

«Καὶ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐμφανὲς τὸ ὄρος Κυρίου, ἔτοιμον ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων, καὶ μετεωρισθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν· καὶ σπεύσουσι πρὸς αὐτὸ λαοὶ καὶ πορεύονται ἔθνη πολλὰ καὶ ἔρουσι· δεῦτε, ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος Κυρίου» (δ' 1,2).

Οἱ διάφορες θρησκείες καὶ κοσμοθεωρίες εἶναι ὑποσυνειδητες

αναπλάσεις τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς στήν προσπάθειά της νά γυρίσῃ ἐκεῖ ἀπ' ὅπου ἔπεσε. Μοιάζουν ἔτσι, στή μυστηριώδη γεωγραφία τῆς ἱστορίας, σάν βουνά, ἄλλα χαμηλότερα κι' ἄλλα ψηλότερα, πού ὡστόσο κανένα τους δέν κατορθώνει ν' ἀγγίξῃ καί πολύ λιγώτερο—νά ὑπερβῆ τὸν οὐρανό. "Ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, οἱ ἔσχατες ἡμέρες, τότε φάνηκε τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου, ἡ Ἐκκλησία, πού μετεωρίζεται πάνω ἀπ' αὐτὰ τὰ μάταια βουνά. Σ' αὐτὴν πορεύονται τὰ ἔθνη, μὲ τὸν πόθο νά ἀναρριχθῶσιν στὶς πλαγιές της. Οἱ ποιμένες της εἶναι οἱ ὀδηγοὶ πού ξέρουν τὰ μονοπάτια κι' ἔχουν θεόδοτη τὴ δύναμι καί τὴ χάρι νά ἀνεβάσουν ἐκεῖ τὶς ψυχές.

«Καὶ ἔσται τὸ ὑπόλειμμα τοῦ Ἰακώβ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν μέσῳ λαῶν πολλῶν ὡς δρόσος παρὰ Κυρίου πίπτουσα. καὶ ὡς λέων ἐν κτήνεσιν ἐν τῷ δρυμῷ καὶ ὡς σκύμνος ἐν ποιμνίοις προβάτων, ὃν τρόπον ὅταν διέλθῃ καὶ διαστείλας ἀρπάσῃ καὶ μὴ ἦ ὁ ἐξαιρούμενος» (ε', 6,7), 'Ὁ νέος Ἰσραήλ, ὁ χριστιανικὸς λαός, εἶναι ἡ δροσιά πού πέφτει ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Κύριο γιὰ νά κάψῃ κάθε φυτεία τοῦ πονηροῦ πάνω στὴ γῆ. Εἶναι τὸ λιοντάρι πού τριγυρνᾷ στὰ δάση καὶ τρέπει σὲ φυγὴ τὰ ἄλλα ζῶα, τὰ χαμηλὰ πάθη. Εἶναι τὸ λιονταρόπουλο πού πέφτει στὸ κοπάδι κι' ὅ,τι ἀρπάξῃ δέν μπορεῖ κανεὶς νά τοῦ τὸ ἀποσπάσῃ, δυνατὸς κι' ὀρμητικὸς θεσκίητος καὶ νικηφόρος λαός, πού καταξοσχίζει κι' ἐξαφανίζει τὶς εὐνάμεις τοῦ Διαβόλου. Ὁ προορισμὸς τοῦ χριστιανισμοῦ εἶναι νά κυριεύσῃ τὸν κόσμον, ἀντικαθιστῶντας τὸ καθεστῶς τοῦ Διαβόλου μὲ τὸ καθεστῶς τοῦ Χριστοῦ, κατακτῶντας τὴν τάξι τοῦ κόσμου κάτω ἀπὸ τὸ νοητὸ δόρυ τοῦ Ἰησοῦ, τὸν τίμιον Σταυρό. Καὶ προφυλακὴ καὶ ἡγεσία αὐτοῦ τοῦ λαοῦ εἶναι ὁ κλῆρος.

«Λαός μου, τί ἐποίησά σοι ἢ τί ἐλύπησά σοι ἢ τί παρηνώχλησά σοι; Ἀποκρίθητί μοι. Διότι ἀνήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου καὶ ἐξ οἴκου δουλείας ἐλυτρώσάμην σε» (στ' 3,4). Τὸ κήρυγμα σ' ἓνα λαὸ πού δέν εἶναι ὀπιγενῆς στὸν Χριστιανισμό, πρέπει ἀνάμεσα στὰ ἄλλα νά εἶναι καὶ μία ὑπόμνησις τῶν εὐλογιῶν τοῦ Θεοῦ πάνω στοὺς πατέρες αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, πού ἀκολουθοῦσαν τὰ προστάγματα τοῦ Κυρίου. Εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν περίπτωσις τοῦ δικοῦ μας λαοῦ, πού ἡ χριστιανικὴ του ἱστορία γέμει ἀπὸ ἐξαιρετικὴ ἀληθινὰ συμπαράστασι τῆς θείας χάριτος. Ἀναθυμούμενοι τὸ παρελθὸν μας, ἐμεῖς οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες χριστιανοὶ θὰ βροῦμε ἔτσι ἓνα λόγο παραπάνω γιὰ νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὴν πτώσι μας, νά ἐγκαταλείψουμε τὴν ἀκηδία μας καὶ νὰ ἀρθοῦμε στὸ ὕψος ἐκεῖνο τῆς εὐσεβείας ὅπου κρατιόντουσαν οἱ πατέρες μας. Ὁ Θεὸς δέν μᾶς ἐγκατέλειψε ποτέ. Οἱ λύπες, τὰ ἐνοχλήματα, ὅπου βρισκόμαστε σήμερα, ὀφείλονται στὸ ὅτι ἐμεῖς ἐγκαταλείψαμε αὐτόν.

«Τίς Θεὸς ὡσπερ σύ; Ἐξαίρων ἀνομίας καὶ ὑπερβαίνων ἀσε-

βείας.. Θελητής ἐλέους ἐστίν. Αὐτὸς ἐπιστρέφει καὶ οἰκτιρήσει ἡ-
ἡμᾶς, καταδύσει τὰς ἀδικίας ἡμῶν καὶ ἀπορριφήσονται εἰς τὰ
βάθη τῆς θαλάσσης, πάσας τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν». (ζ' 18,19) Ἡ
Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἐλπίδα τοῦ κόσμου. Κανεὶς δὲν βρίσκεται ἀπο-
κλεισμένος ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐλπίδα, ποὺ ἀγκαλιάζει ὅλες τὶς ψυχές,
ποὺ ἐκτείνονται ὡς τὶς ἐσχατιές τῆς ἀμαρτίας καὶ δὲν ἀφήνει ἔξω
τῆς καμμιὰ ψυχῆ, ὅσο κι' ἂν εἶναι ἡ ψυχὴ αὐτὴ ἀμαρτωλὴ.

Ὁ Θεὸς μας ἕνα πρᾶγμα θέλει, ἐπιζητεῖ: τὸ νὰ ἐλεῇ κάθε πλάσμα
του, τὸ νὰ ξεπερνᾷ μὲ τὴ χάρι του κάθε ἀμαρτία.

Τὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς ἀμαρτωλοὺς διατρανώ-
νει αὐτὸ τὸ ἀπεριόριστο, τὸ γεμᾶτο ἀλλεπάλληλα κι' ἀνεξάντλητα
περιθώρια ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ποὺ δὲν ἀποκάμνει ποτὲ περιμένοντας
τὴν ἐπιστροφή τῶν ἀσώτων, ποὺ δὲν παραλείπει κανένα μέσον
γιὰ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ παραπλανημένο πρόβατο στὴν μάνδρα
τῆς θείας ἀγάπης.

Θελητής ἐλέους εἶναι, χωρὶς διαλέγματα κι' ἐναλλαγές, ὁ ἱερεὺς
ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ κάτω στὴ γῆ. Δὲν ἀφήνει καμμιὰ
διέξοδο στὸ πονηρὸ πνεῦμα τῆς ἀπογνώσεως. Σκορπίζει στὶς
ψυχές τὸ φαιδρὸ, τὸ ἰλαρὸ, τὸ ἀναπαιτικὸ φῶς τῆς θείας ἀγάπης,
ποὺ δὲν ἀποκλείει κανένα ἄνθρωπο ἀπὸ τὴ βασιλεία τῶν οὐρα-
νῶν, ποὺ δὲν ὑποσκελίζεται ποτὲ ἀπὸ τὴν ἀμαρτία, ἀλλὰ τὴν προσ-
περνᾷ καὶ στὶς πιὸ μακρὲς διαδρομές, νικῶντας τὴν.

Ὁ πιὸ μεγάλος ἀντίπαλος στὸν λόγο τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ πνεῦμα
τοῦ σκεπτικισμοῦ καὶ τῆς ἀπογνώσεως, ποὺ γεννιέται μέσα στὶς
βαρυμένες ἀπὸ τὴν ἀμαρτία ψυχές. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα πρέπει νὰ
πλήττεται μὲ ἰδιαίτερη προσοχὴ κι' ἔνταξι. Πῶς; Μὲ τὸ νὰ μὴ
ἐπισκιάζεται ἡ ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀπὸ τὶς στηλιτεύσεις ἐναν-
τίον τῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ νὰ ἐπιλάμπῃ πάνω ἀπὸ ὅλες τὶς ἄλλες
ἀλήθειες ποὺ τονίζει τὸ κήρυγμα. Ὁ Θεὸς βδελύσσεται τὴν ἀμαρ-
τία καὶ θέλει νὰ τὴ νεκρώσῃ. Ἀγαπᾷ, ὅμως τὸν ἀμαρτωλὸ καὶ θέλει
νὰ τὸν ἀναστήσῃ. Αὐτὴ ἡ διαστολὴ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ παραλεί-
πεται ἀπὸ τὸν ἀμβωνα καὶ γενικὰ ἀπὸ τὴ συμπεριφορὰ τοῦ ποι-
μένου.

ΑΚΥΛΑΣ

**Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς
τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφη-
μέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν
τῆς ἀποστολῆς.**

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αίδεο. Νικόλαον Παπαγεωργίου, 'Αλουποχώριον Μαντινείας. Διά την εξαγοράν τῆς πρό τοῦ 1930 ἐφημεριακῆς σας ὑπηρεσίας θά καταβάλητε ποσὸν ἀνερχόμενον εἰς 5.000 περίπου δραχμὰς, ἤτοι 5% ἐπὶ τῶν σήμερον λαμβανομένων ἀποδοχῶν σας μηνιαίως, δι' ἕκαστον μῆνα ἐξαγοραζομένης ὑπηρεσίας. Διὰ τὴν εξαγοράν θά πρέπει προηγουμένως νὰ ὑποβάλετε αἴτησιν εἰς τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.— Αίδεο. Δ. Π. Χ. 'Εφ' ὅσον ἠγέρθη ἀγωγή ἐναντίον σας καὶ θέλετε νὰ ἀσκήσετε ἀνταγωγὴν, δὲν ἀπαιτεῖται (διὰ τὴν ἀνταγωγὴν) ἡ ἀδεία τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου. 'Η αἴτησις σας ἐλήφθη παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. — Αίδεο. Γ α β ρ ι ῆ λ Κ α μ π ἄ ν η ν, 'Αγιον Διούσιον Ζακύνθου. Τὰ ἔτη 1940-1945 δὲν θά τὰ ἐξαγοράσετε διότι θεωροῦνται ὡς ἔτη ἐν ἀσφαλίσει. Νὰ ὑποβάλετε αἴτησιν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε., διὰ τῆς ὁποίας νὰ ζητήτε νὰ σᾶς ἀποσταλῇ ἐκκαθάριστις τοῦ λογαριασμοῦ σας ἐξ ἀσφαλιστρῶν, ἀπὸ τῆς ὑπαγωγῆς σας εἰς τὴν ἀσφάλειαν. Εἰς τὴν αἴτησιν νὰ ἀναφέρετε καὶ τὴν ἡμερομηνίαν τοῦ ἀρχικοῦ σας διορισμοῦ. — Αίδεο. Γ ε ὡ ρ γ ι ο ν Μ η τ σ ὀ π ο υ λ ο ν, 'Ελαιοχώριον 'Ιωαννίνων. 'Εὰν συνταξιοδοτηθῆτε διὰ λόγους ὑγείας ἢ σύνταξις σας θά ἀνέλθῃ εἰς τὸ ποσὸν τῶν 718 δραχμῶν μηνιαίως. Διὰ τὴν λῆψιν συντάξεως λόγῳ ὑγείας, ἀπαιτοῦνται τὰ ἑξῆς δικαιολογητικά:

α) Αἴτησις τοῦ ἠφαλισμένου ἐφημερίου περὶ συνταξιοδοτήσεως τοῦ ἐπὶ χαρτοσήμου καὶ κληρικοσήμου. β) 'Επίσημον ἀντίγραφον (βεβαιούμενον παρὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου) ἐνόρκου βεβαιώσεως δύο ἱατρῶν ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου, διοριζομένων ὑπὸ τοῦ οἰκείου 'Ιεράρχου κατὰ τὰ ἐν ἀρθρῳ 57 παραγρ. β' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200/40 Α.Ν. ὀριζόμενον, βεβαιούντων, ὅτι λόγῳ τῆς παθήσεώς του κατέστη ἀνίκανος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐφημεριακῶν του καθηκόντων. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ ἀνικανότης ἐπῆλθε ὑπὸ βίαιον συμβάντος τότε δέον ἀπαραιτήτως ἐν τῇ ἐνόρκῳ βεβαιώσει τῶν ἱατρῶν νὰ ἀναφέρεται, ὅτι τὸ βίαιον συμβάν ἐλαβε χώραν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὑπηρεσίας τοῦ ἠσφαλισμένου καὶ ἐξ ἀφορμῆς αὐτῆς. γ) 'Απολυτήριο γράμμα τοῦ οἰκείου 'Ιεράρχου ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐπισήμῳ ἀντιγράφῳ, ἢ κοινοποιήσις τοῦ οἰκείου δέον νὰ συμπίπτῃ μετὰ τὴν ἡμερομηνίαν διακοπῆς μισθοδοσίας. δ) Πιστοποιητικὸν τοῦ οἰκείου Δημάρχου ἢ Προέδρου Κοινότητος περὶ τῆς ἡλικίας καὶ οικογενειακῆς καταστάσεως. ε) Φύλλον διακοπῆς μισθοῦ, ἐκδοθησόμενον παρὰ τοῦ οἰκείου Δημοσίου Ταμείου. στ) Τὸ ἀτομικὸν βιβλιᾶριον ὑπηρεσιακῶν μεταβολῶν του συμπληρωμένον καὶ τεθεωρημένον παρὰ τοῦ οἰκείου 'Ιεράρχου. ζ') Βεβαίωσιν τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, ἐμφαίνουσαν τὸν χρόνον χειροτεχνίας, ἀρχικοῦ διορισμοῦ καὶ τυχόν μεταθέσεών του εἰς ἄλλας ἐνορίας, κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν καὶ διάρκειαν χρόνου παραμονῆς εἰς ἕκαστην ἐνορίαν, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐξόδου του ἐκ τῆς ὑπηρεσίας δεόντως χαρτοσημασμένην καὶ κληρικοσημασμένην ἠ') Βεβαίωσιν 'Εκκλην. Συμβουλίου 'Ιεροῦ Ναοῦ, παρ' ᾧ ἐφημέρευεν ὁ ἐνδιαφερόμενος, ἐμφαίνουσαν τὴν καταβολὴν αὐτῷ ἢ μὴ δώρου ἐορτῶν Χριστουγέννων καὶ Πάσχα, ἐξαιρέσει τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ἢ ἐπὶ τῶν δώρων εἰσφορά κατεβλήθη εἰς τὸ TAKE. Αίδεο. Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ν 'Α ν α σ τ α σ ἄ κ η ν, 'Αγιον 'Ιωάννην Μονεμβασίας. Διὰ νὰ συνταξιοδοτηθῆτε πρέπει νὰ ὑποβάλετε τὰ δικαιολογητικὰ τὰ ὁποία ἀναφέρονται εὐθὺς ἀνωτέρω, ἀπαντώντες εἰς τὸν αἶδεο. Γ. Μητρόπουλον. 'Η σύνταξις σας θά εἶναι 737 δρχ. μηνιαίως. 'Ὡς ἐφ' ἅπαρ βοήθημα θά λάβετε περὶ τὰς 15.500 δραχμὰς.— Αίδεο. 'Ε μ μ α ν ο υ ῆ λ Παπα-

δημητρίου, Σηταριών Κιλκισίου. Διὰ νὰ λάβετε σύνταξιν λόγῳ ὑγείας θὰ πρέπει καὶ σεῖς νὰ ὑποβάλετε τὰ ἀνωτέρω ἀναφερόμενα δικαιολογητικά. Μετὰ τὴν ἐξοδόν σας ἐκ τῆς ὑπηρεσίας θὰ λάβετε 662 δρχ. μηνιαίως ὡς σύνταξιν καὶ 12.000 δρχ. περίπου ὡς ἐφ' ἅπαξ βοήθημα.

Πρεσβυτέραν Μ. Κρ. Κρήτην. Τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν μεταβίβασιν τῆς συντάξεως δικαιολογητικά εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) Αἴτησις δεόντως κληρικοσημασμένη καὶ χαρτοσημασμένη. 2) Ληξιαρχικὴ πράξις θανάτου. 3) Λεπτομερὲς πιστοποιητικὸν οἰκογενειακῆς καταστάσεως τοῦ ἀποβιώσαντος συνταξιούχου, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ οἰκείου Δημάρχου ἢ Κοινοτάρχου, εἰς ὃ νὰ ἐμφαίνεται, ὅτι ἡ σύζυγός του εὐρίσκεται ἐν ζωῇ καὶ διατελεῖ ἐν χηρείᾳ, λόγῳ θανάτου τοῦ συζύγου τῆς, τὸ ἐτος γεννήσεως τῶν ἀρρένων τέκνων τῆς καὶ τὴν ἀγαμίαν ἢ μὴ τῶν θηλέων, προκειμένου δὲ περὶ τέκνων ὄρφανῶν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν γονέων, ἢ πιστοποιήσις καὶ χρονολογία θανάτου τῶν γονέων, ἢ ἡλικία τῶν ἀρρένων καὶ ἡ ἀγαμία ἢ μὴ τῶν θηλέων τέκνων. 4) Τὸ συνταξιοδοτικὸν τοῦ ἀποβιώσαντος βιβλιάριον. 5) Φύλλον διακοπῆς συντάξεως. 6) Βεβαίωσιν Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς τοῦ τόπου εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὑπάρχουσι καὶ ἀγαμοὶ θυγατέρες, ἐξ ἧς νὰ προκύπτῃ: α) ὅτι ἡ ἀγαμος θυγάτηρ δὲν κατέχει οἰαυδῆποτε ἔμμισθον θέσιν ἢ ἀσκεῖ οἰονδῆποτε βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα, καὶ β) Βεβαίωσιν Ι.Κ.Α. ἐμφαίνουσαν ὅτι ἡ ἀγαμος θυγάτηρ ἢ αἱ θυγατέρες δὲν εἶναι ἡσφαλισμένοι παρ' αὐτῶν. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει Ὑπ/μα ἢ Παράρτημα Ι.Κ.Α., δεόν νὰ βεβαιουῦται ἡ μὴ ὑπαρξις τούτου ὑπὸ τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς τῆς περιφέρειας. Τὰ ἀνωτέρω δικαιολογητικά πρέπει νὰ ὑποβληθοῦν εἰς τὸ ΤΑΚΕ μέσῳ τῆς Ἱερᾶς σας Ἐπισκοπῆς. Ἡ προικοδότησις ἢ γινομένη ἐκ τῆς δωρεᾶς τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου δὲν ἀφορᾷ καὶ τὰς θυγατέρας ἑφημεριῶν τῆς Κρήτης, ἀλλὰ μόνον τῶν ὑπαγομένων διοικητικῶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὑφηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ὁ προσωπικὸς χαρακτήρ τοῦ ὀρθοδόξου θείου κηρύγματος (Α').—**Πρωτος. Χρυσοστόμου Γιαλούρη**, «Αἰδῶς Ἀργεῖου!»—**Χ.**, Ἀδελφικά Γράμματα (Συνέχεια).—Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν «Φιλόθεον Ἀδολεσχίαν» τοῦ **Εὐγενίου Βούλγαρη** (Μετάφρ. **Θεοδόση Σπεράντσα**).—**Β.** Ἡλιάδῃ, Τὸ Πάσχα στὸ χωριὸ καὶ στὸ μικρονῆσι.—Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸν» (Μετάφρ. **Ἀνθίμου Θεολογίτη**).—**Ἀκύλα**, Ποιμαντικὰ διδάγματα ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν προφητῶν (Μιχαίας).—Ἀλληλογραφία.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
Ὅδος Φιλοθέης 19 — Ἀθῆναι. Τηλ. 27-689.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰαοῦ 1. Ἀθῆναι.